

کتاب امثال سلیمان

مقدمه

کتاب امثال سلیمان گلچینی از تعلیم و تربیت اخلاقی و دینی حکیمانه است که به شکل جملات کوتاه و موزون در لفافهٔ مثل بیان شده است. بیشترین این امثال به سلیمان، پادشاه خردمند و حکیم، نسبت داده می‌شود. مقصد اصلی کتاب امثال در آغاز در آیات دو و سه فصل اول بیان شده است: «این گفتار حکیمانه به شما کمک می‌کند تا حکمت و نصیحت خوب را تشخیص دهید و گفتار عاقلانه را بفهمید. به شما یاد می‌دهد که چطور عاقلانه و با عدالت و انصاف و امانت زندگی کنید.»

تعلیمات این کتاب نه تنها به مسائل اخلاقی و دینی ارتباط دارد، بلکه به انسان می‌آموزد که دارای عقل سلیم و آداب و روش زندگی مردم پسند باشد. جملات کوتاه این امثال بیانگر خرد و بینش معلمین قدیم اسرائیلی اند که یک شخص دانا و عاقل در شرایط و اوضاع خاصی چه عکس العملی از خود نشان دهد. برخی از این امثال با مسائل کار و وظیفه، بعضی با آداب معاشرت، رابطهٔ انسان با فامیل و اجتماع و خویشتن داری مربوط اند. این امثال بر علاوه اوصاف فروتنی، صبر، احترام به فقرا و وفاداری و صداقت به دوستان و محبان را بیان می‌کنند.

اکثر امثال حکیمانهٔ سلیمان عملی و تطبیق آنها در زندگی روزانه بسیار سودمند است. این کتاب به خواننده بینش می‌بخشد تا خردمندانه و خدا پسندانه زندگی کند.

فهرست مندرجات:

- در وصف حکمت: فصل ۱ - ۹
- امثال سلیمان: فصل ۱۰ - ۲۹
- سخنان آگور: فصل ۳۰
- امثال مختلف: فصل ۳۱

سر آن ها نازل شویم،^{۱۳} هرگونه اموال گرانها به دست می آوریم و خانه های خود را از اموال دزدی پُر می کنیم.^{۱۴} بیا با هم همدست شویم تا هرچه بدزدیم با هم تقسیم کنیم.»

^{۱۵} فرزندم، با آن ها در یک راه مرو و از آن مردم دوری کن.^{۱۶} چونکه پای آن ها به خاطر شرارت می دود و برای ریختن خون شتاب می کند.^{۱۷} انداختن دام در مقابل چشمان یک پرنده کار بیهوده ای است.^{۱۸} اما این قبیل افراد، برای خود دام می نشانند، دامی که خودشان در آن هلاک خواهند شد.^{۱۹} دزدی، عاقبت باعث هلاکت دزد می شود. سرنوشت کسانی که با قتل و غارت زندگی می کنند، هلاکت و نابودی است.

ندای حکمت

^{۲۰} حکمت در کوچه ها و در جاده ها با آواز بلند همه را صدا می زند.^{۲۱} در دروازه شهرها و هر جایی که مردم دور هم جمع می شوند، فریاد می کند:

^{۲۲} «ای مردم نادان، تا کی می خواهید احمق باشید؟ تا به کی می خواهید از مسخره کردن دانش لذت ببرید؟ تا به کی مردم احمق از حکمت نفرت می کنند؟^{۲۳} وقتی شما را صدا می کنم گوش بدهید.

پندهای خوبی می دهم و آنچه می دانم به شما می آموزم.^{۲۴} چندین بار من شما را صدا کردم، نیامدید. دستهای خود را به طرف شما دراز کردم، پروا نکردید.^{۲۵} نصایح مرا نپذیرفتید و نخواستید که شما را اصلاح کنم.^{۲۶} پس، وقتی گرفتار

ارزش حکمت

گفتار حکیمانه سلیمان - پسر داود، پادشاه بنی اسرائیل.^۱ این گفتار حکیمانه به شما کمک می کند تا حکمت و نصیحت خوب را تشخیص بدهید و گفتار عاقلانه را بفهمید.^۲ به شما یاد می دهد که چطور عاقلانه و با عدالت و انصاف و امانت زندگی کنید.^۳ این گفتار حکیمانه به اشخاص بی تجربه حکمت می آموزد و جوانان را به افرادی لایق و کاردان تبدیل می کند.^{۴-۵} این گفتار حکیمانه، حتی حکمت دانشمندان را زیادتر کرده و افراد تحصیل کرده را راهنمایی می کند تا بتوانند معنی گفتار حکما و مسائل مشکل دانشمندان را درک نمایند.

نصیحت به جوانان

^۶ ترس خداوند، ابتدای حکمت است، اما مردم نادان ارزش حکمت و ادب را نمی دانند.

^۷ ای پسر من، نصیحت پدر خود را بشنو و تعلیمات مادرت را فراموش مکن.^۸ تعلیمات آن ها مانند تاج عزت و جلال بر سر تو و گردنبنند زیبایی و افتخار بر گردنت خواهند بود.

^۹ فرزندم، وقتی گناهکاران کوشش می کنند تو را فریب دهند، تسلیم نشو.^{۱۰} اگر بگویند: «بیا با هم متحد شویم تا یک نفر را بکشیم و کمین کنیم تا خون بی گناهان را بریزیم،^{۱۱} بیا تا مثل قبر آن ها را زنده زنده قورت کنیم و مانند مرگ بر

و دانا است و عقل و دانش از جانب او است.^۷ او نیکوکاران را توفیق می بخشد و از آن ها پشتیبانی می کند.^۸ او کسانی را که با دیگران با عدل و انصاف رفتار می کنند، محافظت می نماید و از کسانی که به او ایمان دارند، حمایت می کند.

^۹ اگر به من گوش بدهی، راستی و عدالت و انصاف را خواهی شناخت و راه زندگی را خواهی یافت.^{۱۰} شخص دانایی می شوی و از دانایی خود خوشحال می گردی.^{۱۱} عقل و هوش تو از تو محافظت خواهد کرد،^{۱۲} و تو را از دست مردم شیرین و از دست آنتهایی که می خواهند باسخنان خود تو را فریب بدهند، نجات خواهد داد.^{۱۳} این مردم راه راست را ترک می کنند تا در تاریکی گناه زندگی نمایند.^{۱۴} از کارهای زشت خود خوشحال اند و از دروغهای شرارت آمیز خود لذت می برند.^{۱۵} این افراد بیراه اند و راه کج را در پیش گرفته اند.

^{۱۶} حکمت، تو را از زناکاری و سخنان فریبنده زنان بدکاره محافظت می کند.^{۱۷} زنانی که به شوهران خود خیانت کرده و پیمان مقدس خود را فراموش نموده اند.^{۱۸} اگر به خانه آن ها داخل شوی، به جاده مرگ قدم می گذاری. رفتن به آنجا، وارد شدن به دنیای مردگان است.^{۱۹} کسانی که پیش چنین زنانی می روند، هیچ وقت باز نمی گردند و هرگز به راه زندگی بازگشت نمی کنند.^{۲۰} بنابراین، تو باید از مردم نیکوکار پیروی کنی و راه و روش مردم عادل را انتخاب نمائی.^{۲۱} مردم نیک و کامل، در این زمین باقی خواهند

شوید، به شما می خندم و هنگامی که دچار ترس و وحشت شوید، شما را مسخره می کنم.^{۲۷} وقتی ترس مثل طوفان به شما حمله کند و مصیبت مانند گردباد، دور شما را بگیرد، وقتی که به تنگدستی و پریشانی دچار شوید.^{۲۸} آن وقت مرا صدا خواهید کرد ولی جواب نخواهم داد. همه جا به دنبال من خواهید گشت، ولی مرا نخواهید یافت،^{۲۹} زیرا شما هرگز به حکمت توجه نکردید و از خداوند اطاعت ننمودید.^{۳۰} هیچ وقت با من مشورت نکردید و به نصیحت های من توجه ننمودید.^{۳۱} بنابراین، آنچه کاشته اید درو خواهید کرد و اعمال شما، شما را گرفتار می سازد.^{۳۲} مردم نادان که حکمت را قبول نمی کنند، نابود می شوند و بی توجهی آن ها، خود شان را هلاک خواهد کرد.^{۳۳} اما کسانی که به من گوش بدهند در آرامش زندگی خواهند کرد و از هیچ چیزی نخواهند ترسید.»

پاداش حکمت

۲ فرزند من، هر چه به تو تعلیم می دهم، یاد بگیر و هر هدایتی که به تو می دهم، هرگز فراموش مکن.^۲ به گفتار حکیمانه گوش بده و آن ها را یاد بگیر.^۳ حکمت را طلب نما و دانایی را جستجو کن.^۴ همانطوری که برای به دست آوردن پول و پیدا کردن گنج زحمت می کنی، برای تحصیل حکمت هم تلاش کن.^۵ اگر چنین کنی، معنی ترس خداوند را می فهمی و در شناختن خدا موفق می شوی.^۶ خداوند بخشنده

از طلا و نقره بیشتر است. ^{۱۵} حکمت از جواهرات گرانباتر و از هرچه آرزو کنی با ارزش تر است. ^{۱۶} حکمت به تو عمر طولانی و ثروت و احترام عطا می کند. ^{۱۷} حکمت در زندگی تو را کامیاب کرده و به راه آرامش و خوشی راهنمایی می کند. ^{۱۸} حکمت برای کسانی که از میوه آن استفاده می کنند، درخت حیات است، و خوشا به حال کسی که همیشه از آن میوه می خورد. ^{۱۹} خداوند زمین را به حکمت خود آفرید و آسمان ها را با دانایی خود بنا کرد. ^{۲۰} بر اثر دانش او چشمه فوران کرد و باران از ابرها بر زمین بارید.

^{۲۱} ای پسر، عقل و قضاوت درست و عادلانه خود را حفظ کن و نگذار از تو دور شوند. ^{۲۲} این دو خصلت به تو نیروی حیات می بخشند و زندگی ترا زینت می دهند. ^{۲۳} آنگاه به سلامتی راه خود را طی می کنی و شکست نمی خوری. ^{۲۴} بدون ترس می خوابی و تمام شب براحتی استراحت می کنی. ^{۲۵} از بلاهای ناگهانی، که مانند طوفان بر شیران نازل می شود، نخواهی ترسید. ^{۲۶} خداوند از تو محافظت می کند و نمی گذارد که در دام گرفتار شوی.

^{۲۷} تا می توانی از احسان کردن به محتاجان کوتاهی مکن. ^{۲۸} اگر می توانی حالا به همسایه ات کمک کنی، به او نگو: «برو و فردا بیا.» ^{۲۹} در مورد همسایه ات که نزدیک تو زندگی می کند و به تو اعتماد دارد، نیت بد نداشته باش. ^{۳۰} با کسی که به تو بدی نکرده است، بی سبب چون و چرا مکن.

ماند. ^{۲۲} لیکن مردمان شریر نابود خواهند گردید. ریشه خیانت کاران از زمین کنده خواهد شد.

نصیحت به جوانان

۳ فرزندانم، هر چه به تو یاد می دهم فراموش مکن و آنچه به تو می گویم به خاطر بسپار. ^۲ تعلیمات من، سلامتی و عمر طولانی به تو می بخشد. ^۳ هرگز رحمت و راستی را از خود دور مکن، آن ها را زیب گردنت نما و بر لوحه سینه ات بنویس. ^۴ اگر چنین کنی، محبوبیت و رضامندی در نظر خدا و انسان خواهی یافت.

^۵ از دل و جان بر خداوند توکل کن و بر عقل خود تکیه مکن. ^۶ در تمام کارهایت خداوند را به خاطر داشته باش و او راه ترا راست می گرداند. ^۷ از عقل و حکمت خود لاف نزن، از خداوند بترس و از بدی دوری کن. ^۸ اگر چنین کنی، شفا یافته نیرو و قوت به دست می آوری. ^۹ خداوند را احترام نما و از دارائی خود و از اولین محصول زمین خود قسمتی را به او تقدیم کن. ^{۱۰} اگر چنین کنی انبهارایت پُر از نعمت و خمره هایت پُر از شیرۀ انگور خواهد شد.

^{۱۱} وقتی خداوند تو را اصلاح می کند، خوب توجه کن و وقتی تو را سرزنش می کند، دلگیر نشو. ^{۱۲} همان طوریکه هر پدر با محبت، برای اصلاح فرزند محبوب خود، او را سرزنش می کند، خداوند هم ترا اصلاح می نماید. ^{۱۳} خوشا به حال کسی که عقل و هوش می یابد، ^{۱۴} زیرا ارزش آن

۱۰ فرزند من، به آنچه می گویم خوب گوش کن و آنرا بجا آور تا عمر طولانی داشته باشی. ۱۱ حکمت را به تو آموختم و راه راست را به تو نشان دادم. ۱۲ پس، هنگام دویدن در میدان زندگی نخواهی لنگیدی، به زمین نخواهی خورد. ۱۳ نصایح مرا همیشه به خاطر داشته باش. آن ها را فراموش مکن، چونکه آن ها ترا به زندگی واقعی می رسانند. ۱۴ در راه مردم شریر مرو و از معاشرت با مردمان ظالم دوری کن. ۱۵ کارهای آن ها را انجام نده، از آن ها دوری نما و براه دیگر برو. ۱۶ آن ها تا بدی نکنند خواب شان نمی برد، و تا به دیگران آزار نرسانند دلهای شان آرام نمی شوند. ۱۷ چونکه ظلم و شرارت برای آن ها مثل نان و آبی است که می خورند و می نوشند.

۱۸ راه مردم نیکوکار مانند سبیده صبح است که هر لحظه روشنی آن زیادتر می شود تا روز برسد. ۱۹ اما راه مردم شریر مثل شب، تاریک است. آن ها به زمین می خورند، اما نمی دانند بر سر چه می لغزند.

۲۰ فرزند من، به سخنان من گوش بده و به آنچه می گویم توجه داشته باش. ۲۱ آن ها را در قلب خود حفظ کن و هرگز از یاد مبر. ۲۲ کسی که آن ها را بفهمد از سلامتی و زندگی بهتری برخوردار خواهد شد. ۲۳ توجه داشته باش که احساسات و دل خود را حفظ کنی، زیرا تمام جنبه های زندگی ترا تحت تأثیر خود قرار می دهند. ۲۴ سخنان دروغ و بیهوده را از دهان خود دور کن ۲۵ با جرأت و اطمینان به پیش رو

۳۱ به مردمان ظالم حسادت نوز و از آن ها پیروی منما. ۳۲ چون خداوند از مردم ظالم متنفر است، اما با اشخاص راستکار دوستی دارد. ۳۳ لعنت خداوند بر خانه شیران است، اما خانه عادلان را برکت می دهد. ۳۴ خداوند به مردم مغرور توجهی ندارد اما فروتنان را سرفراز می کند. ۳۵ خردمندان عزت و جلال به دست می آورند، اما نادانان رسوائی خود را بیشتر خواهند کرد.

مزایای دانش

۴ فرزندان من، به آنچه پدر تان به شما تعلیم می دهد، گوش بدهید. توجه کنید تا معرفت بیابید. ۲ زیرا چیزهای خوبی به شما یاد می دهم، پس آن ها را فراموش نکنید. ۳ وقتی طفل کوچک و یگانه فرزند مادرم بودم، ۴ پدرم مرا تعلیم داده می گفت: «سخنان مرا با دل و جان بشنو و هدایات مرا انجام بده تا نجات یابی. ۵ به دنبال تحصیل دانش برو و عقل و فهم پیدا کن. آنچه می گویم فراموش مکن و از آن سرپیچی منما. ۶ حکمت را از دست مده تا تو را محافظت نماید. آن را دوست بدار و او نگهدار تو خواهد بود. ۷ تحصیل دانش از هر کاری برایت اهمیت بیشتر دارد، پس بر علاوه چیزهایی که به دست می آوری، حکمت را هم بیاموز. ۸ حکمت را دوست بدار تا تو را سرفراز و محترم سازد. با شوق تمام در طلب حکمت باش تا ترا عزت و افتخار بخشد. ۹ حکمت برای تو تاج افتخار خواهد بود.»

نگاه کن و سرت را برنگردان.^{۲۶} برای هر کاری که می کنی، بدقت نقشه بکش تا کارهایت بخوبی انجام شود.^{۲۷} حتی یک قدم از راه راست بیرون مشو و از بدی دوری نما.

هشدار در مورد زنا

فرزند من، به حکمت من توجه داشته باش و پند و نصیحت مرا گوش کن.^۲ آنگاه خواهی دانست که چگونه درست رفتار کنی و سخنان تو نشان خواهند داد که عاقل و دانا هستی.^۳ لبهای زن شوهردار شاید از عسل شیرین تر و بوسه هایش از ابریشم ملایم تر باشد،^۴ اما در پایان کار غیر از تلخی و درد و رنج چیزی برایت باقی نمی گذارد.^۵ چنین زنی، انسان را به طرف مرگ می کشاند و در قعر جهنم می اندازد.^۶ هرگز در راه راست قدم نمی گذارد، بلکه آواره و سرگردان است و خودش این را نمی داند.

پس ای فرزندان من، به من گوش بدهید و آنچه را که می گویم هرگز فراموش نکنید.^۸ به این قبیل زنان نزدیک نشوید و حتی نزدیک خانه آن ها هم نروید.^۹ مبادا آبروی خود را از دست داده و در جوانی به دست ظالمان هلاک شوید.^{۱۰} مبادا اموال شما نصیب بیگانگان شده و نتیجه یک عمر زحمت تان به هدر رود.^{۱۱} مبادا گوشت و استخوانهای تان فاسد شوند و در آخر عمر به حال خود گریه کنید^{۱۲} که چرا به پند و نصیحت دیگران گوش ندادیم و نخواستیم عبرت بگیریم.

^{۱۳} به سخنان معلمین خود گوش ندادیم و به آن ها توجه نکردیم.^{۱۴} ناگهان متوجه شدیم که در پیش مردم رسوا شده ایم.^{۱۵} تنها به زن خود عشق بورز و به او وفادار باش و فقط او را دوست بدار.^{۱۶} تا او هم به تو وفادار بماند و بدنبال مردهای دیگر نرود.^{۱۷} او فقط زن تو باشد و نباید با مردهای دیگر رابطه داشته باشد.^{۱۸} بنابراین، از زن خود که در جوانی با او ازدواج کرده ای، لذت ببر.^{۱۹} بگذار او مانند آهوی زیبا و خوش اندام، تو را با عشق و خوشی در آغوش بکشد.^{۲۰} ای پسر، چرا باید عشق خود را به زن دیگری ابراز کنی و چشمانت دنبال زنان شوهردار باشد؟^{۲۱} هر جا بروی و هر کاری که انجام دهی، خداوند می بیند.^{۲۲} گناهان مرد شریر مانند دامی است که خودش در آن گرفتار می شود.^{۲۳} چون به ندای حقیقت گوش نمی دهد، هلاک می گردد و نادانی او، او را به گور می فرستد.

هشدارهای بیشتر

فرزندم، اگر از کسی ضمانت کنی و پرداخت قرض او را تعهد نمائی، در حالیکه او را نمی شناسی،^۲ خود را واقعاً به زحمت انداخته ای. ممکن است با این کار برای خود دامی درست کرده باشی.^۳ پس عجله کن هر چه زودتر بدون خجالت خود را از این دام رها ساز، فوراً نزد او برو خواهش کن و ضمانت خود را پس بگیر.^۴ تا این کار را نکرده ای نخواب و حتی لحظه ای آرام ننشین.

خود را مثل آهو از دست شکارچی و مثل پرنده از دام صیاد آزاد کن.
 ۶ مردم تنبل برونند و از زندگی مورچه‌ها عبرت بگیرند. ۷ آن‌ها نه رهبر دارند و نه کارفرما. ۸ اما آذوقه زمستان خود را هنگام تابستان ذخیره می‌کنند. ۹ مرد تنبل تا کی می‌خوابد و چه وقت از خواب بیدار خواهد شد؟ ۱۰ او می‌گوید: «یک لحظه دیگر می‌خوابم و کمی استراحت می‌کنم!» ۱۱ اما وقتی که خواب است، فقر و هلاکت، مانند راهزن بر او حمله می‌کند. ۱۲ مردمان پست و بی‌ارزش همیشه و همه جا دروغ می‌گویند. ۱۳ با اشاره حرف می‌زنند و حرکات و اشاراتی می‌کنند که تو را فریب بدهند. ۱۴ همیشه فکرشان پُر از نقشه‌های پلید و زشت است تا در دسر ایجاد کنند. ۱۵ بهمین دلیل، بلا و مصیبت ناگهانی بر آن‌ها حمله می‌کند و آن‌ها را طوری شکست می‌دهد که دیگر چاره‌ای نداشته باشند. ۱۶-۱۹ شش، بلکه هفت چیز است که خداوند از آن‌ها نفرت دارد و نمی‌تواند تحمل کند: چشم متکبر، زبان دروغگو، دستی که خون بیگناهی را بریزد، فکری که نقشه‌های پلید بکشد، پایی که برای انجام کارهای زشت عجله کند، شاهی که شهادت دروغ بدهد و کسی که بین برادران اختلاف بیندازد.

اخطار علیه زناکاری

۲۰ هر چه پدرت می‌گوید انجام بده و آنچه مادرت می‌گوید فراموش مکن. ۲۱ سخنان آن‌ها را همیشه بخاطر داشته باش و آن‌ها را در قلبت حفظ کن. ۲۲ تعلیمات آن‌ها هنگام سفر راهنما، شبها محافظ و روزها مشاور تو خواهند بود. ۲۳ اوامر آن‌ها مانند چراغی روشن است و سرزنش‌های آن‌ها طریق زندگی را به تو می‌آموزد. ۲۴ آن‌ها تو را از زنان بدکار و از سخنان فریبنده‌شان دور می‌کنند. ۲۵ مواظب باش که زیبایی آن‌ها تو را تحریک ننماید و چشمان افسونگرشان تو را وسوسه نکند. ۲۶ زنا کردن با زن فاحشه انسان را به فقر و گرسنگی می‌کشاند، اما زنا کردن با زن شوهردار به قیمت هستی و زندگی انسان تمام می‌شود. ۲۷ آیا می‌توانی آتش را در آغوش بگیری و نسوزی؟ ۲۸ آیا کسی می‌تواند روی آتش راه برود و پایش نسوزد؟ ۲۹ همین‌طور کسی که با زن شوهردار همبستر شود، از مجازات در امان نخواهد بود. ۳۰ مردم، کسی را که بخاطر گرسنگی دزدی کرده است، سرزنش نمی‌کنند، ۳۱ اما اگر دستگیر شود باید هفت برابر آنچه دزدیده جریمه بدهد. باید هر چه دارد بدهد. ۳۲ اما مردی که با زن شوهردار زنا می‌کند، کاملاً پست و احمق است. زیرا او جان خود را از بین می‌برد. ۳۳ رسوایی و بدنامی نصیب او خواهد شد و ننگ او از بین نخواهد رفت. ۳۴ زیرا حسادت، خشم شوهر آن زن را بر می‌انگیزد و در موقع انتقام هیچ رحم و شفقتی نخواهد کرد. ۳۵ هیچ چیز او را راضی نمی‌کند و به هیچ قیمتی نمی‌توانی رضایت او را به دست آوری.

درازی رفته است.^{۲۰} پول زیادی با خود برده و تا دو هفته دیگر بر نمی‌گردد.»^{۲۱} سرانجام با زبان چرب و نرم و با چاپلوسی او را فریب داد.^{۲۲} او فوراً تسلیم شده مثل گاوی که به کشتارگاه می‌رود،^{۲۳} و مانند آهوایی که خرامان به سوی دام پیش می‌رود تا تیری به قلبش زده شود و مانند پرنده‌ای که به داخل دام می‌پرد، به دنبال آن زن به راه افتاد و نمی‌دانست که زندگی او در خطر است.

^{۲۴} پس ای پسران من، توجه کنید و به سخنان من گوش بدهید:^{۲۵} نگذارید چنین زنی قلب شما را اسیر کند. به دنبال او نروید.^{۲۶} او مردان زیادی را بیچاره کرده و عده‌بی‌شماری را به سوی مرگ کشانده است.^{۲۷} اگر به خانهٔ چنین زنی بروی، در راه جهنم هستی و این راه، کوتاهترین راه به سوی مرگ و نابودی است.

ندای حکمت

۸ حکمت شما را دعوت می‌کند و عقل سلیم شما را به سوی خود می‌خواند.^۲ در جاهای بلند، در کنار جاده‌ها و سر چهار راه‌ها ایستاده است.^۳ کنار دروازهٔ شهرها و در پیشروی خانه‌ها فریاد می‌زند:^۴ «ای مردان، به شما و همچنین به تمام بشر می‌گویم. اگر جاهل هستید یاد بگیرید تا عاقل شوید. اگر نادان هستید یاد بگیرید تا دانا شوید.^۶ گوش بدهید، چونکه سخنانم بسیار عالی و آنچه می‌گویم کاملاً درست است.^۷ آنچه می‌گویم حقیقت دارد، زیرا از دروغ متنفرم.^۸ هر چه می‌گویم حقیقت

۷ فرزندم، هر چه می‌گویم به خاطر بسپار و هرگز فراموش نکن^۲ هر چه می‌گویم، انجام بده تا زنده بمانی. تعلیمات مرا مانند مردمک چشم خود محافظت کن.^۳ آن‌ها را آویزهٔ گوش خود ساز و بر لوح دلت نقش کن.^۴ حکمت را خواهر خود محسوب کن و دانش را مانند نزدیکترین دوست خود بدان.^۵ آن‌ها تو را از زن شوهردار و از سخنان تملق‌آمیز آن‌ها دور می‌کند.

زنان هرزه و فاسد

^۶ یک روز از پنجره اطاقم به بیرون نگاه می‌کردم.^{۷-۹} در بین جوانان بی تجربه، جوان احمقی را دیدم که در موقع تاریک شدن هوا، در کوچه‌ای به طرف خانهٔ زنی می‌رفت.^{۱۰} آن زن به طرف او آمد. لباس زنان هرزه را پوشیده بود و نقشه‌های پلیدی در سر داشت.^{۱۱-۱۲} زن گستاخ و بی‌حیائی بود. از آن زنهایی که همیشه در جاده‌ها گردش می‌کنند و یا در گوشهٔ سرکها و کوچه و بازارها می‌ایستند.^{۱۳} دست‌های خود را به گردن آن جوان انداخت و را بوسید و با نگاهی شرم‌آور گفت:^{۱۴} «امروز نذر خود را داده و قربانی کرده‌ام و از گوشت آن غذا پخته‌ام.^{۱۵} اکنون به دنبال تو می‌گشتم تا تو را پیدا کنم و حالا یافته‌ام.^{۱۶} رختخواب خود را با پارچه‌های ابریشمی رنگارنگ مصری پوشانیده‌ام^{۱۷} و با بهترین عطرها و خوشبو آن را معطر کرده‌ام.^{۱۸} بیا برویم تا صبح عشقبازی کنیم و در آغوش هم لذت ببریم،^{۱۹} شوهرم در خانه نیست و به سفر

است و هیچ بدی و فریب در آن نیست. ۹ برای مردم دانا و فهمیده کاملاً روشن و آشکار است. ۱۰ تعلیمات من با ارزشتر از نقره و علم من برتر از طلا است. ۱۱ ارزش حکمت از جواهرات بیشتر است و هیچ چیزی در دنیا نیست که بتوانی با آن مقایسه کنی.

۱۲ حکمت و خردمندی دو یار موافق هستند. ۱۳ اگر کسی به خداوند احترام داشته باشد، بدون شک از شرارت نفرت دارد، زیرا که حکمت از تکبر، غرور، فساد و هر نوع فریبکاری متنفر است. ۱۴ من که حکمت هستم، شما را هدایت می‌کنم و به شما خردمندی می‌بخشم. ۱۵ با کمک من پادشاهان سلطنت می‌کنند و فرمانروایان با نیروی من عادلانه فرمان می‌دهند. ۱۶ تمام حکمرانان جهان با کمک من حکمرانی می‌کنند. مردمان شریف و فرمانداران از من کمک می‌گیرند. ۱۷ کسانی که مرا دوست دارند، من هم آن‌ها را دوست دارم و هر که به جستجوی من باشد، حتماً مرا خواهد یافت. ۱۸ ثروت و عزت، سعادت و موفقیت نزد من است ۱۹ بخشش‌های من، از طلای ناب بهتر و از نقره خالص گرانباتر است. ۲۰ در راه حق قدم می‌بردارم و طریق انصاف را می‌پیمایم. ۲۱ به کسانی که مرا دوست دارند ثروت می‌بخشم و انبارهای آن‌ها را پُر می‌کنم. ۲۲ خداوند، در زمانهای خیلی قدیم، قبل از هر چیز مرا آفرید و من، اولین مخلوق خداوند هستم. ۲۳ از ازل، پیش از آنکه جهان آفریده شود، من وجود

داشتم. ۲۴ قبل از آنکه اقیانوسها بوجود آیند، قبل از آنکه چشمه‌های آب بروی زمین جاری شوند، من وجود داشته‌ام. ۲۵ قبل از آنکه کوهها خلق شوند، پیش از اینکه تپه‌ها بوجود آیند، من بدنیا آمدم. ۲۶ قبل از اینکه خدا زمین و صحراها و حتی ذرات خاک زمین را خلق کند، من وجود داشتم. ۲۷ وقتی که او آسمان را خلق می‌کرد و افق را بروی اقیانوسها می‌گسترانید، من آنجا بودم. ۲۸ وقتی که او ابرها را در آسمان قرار می‌داد و چشمه‌ها را در اعماق زمین باز می‌کرد، ۲۹ زمانی که حدود اقیانوسها را تعیین می‌کرد تا آنها از حدود خود تجاوز نکنند و زمانی که زمین را بنیاد می‌نهاد، من آنجا بودم. ۳۰-۳۱ من مانند یک معمار در حضور او و سرچشمه خوشی همیشگی او بودم. همه وقت در حضور او خوشحالی می‌کردم و از جهان و از مردمش خشنود بودم.

۳۲ حال ای پسران من، گوش کنید: آنچه می‌گویم انجام دهید تا خوشی تان کامل شود. ۳۳ به نصایح من توجه کنید. عاقل باشید و از آن‌ها سربیزی ممنائید. ۳۴ کسانی که به سخنان من گوش می‌دهند، و کسانی که هر روز در مقابل خانه من می‌ایستند و بیرون دروازه، انتظار می‌کشند، خوشبخت هستند. ۳۵ کسی که مرا به دست می‌آورد، زندگی حقیقی را پیدا می‌کند و خداوند از او خشنود خواهد شد. ۳۶ کسی که مرا از دست می‌دهد، به خود صدمه می‌زند. کسی که از من نفرت دارد، مرگ را دوست می‌دارد.»

۱۴ بر دروازه خانه خود می نشیند و یا سر چهارراهی ها می ایستد. ۱۵ رهگذرانی را که در فکر کار خود شان هستند دعوت می کند. ۱۶ و می گوید: «ای مردم ساده دل، به اینجا بیائید» و به مردم نادان می گوید: ۱۷ «آب دزدی شیرین تر و نانی که در پنهانی خورده شود، خوشمزه تر است.» ۱۸ مردمی که فریب می خورند، نمی دانند کسی که به خانه آن زن برود، زندگی خود را از دست می دهد و کسانی که به خانه او رفته اند، اکنون در قعر جهنم می باشند.

امثال سلیمان

اینها از سخنان سلیمان است:
 ۱۰ پسر عاقل پدر خود را خوشحال می سازد، اما پسر احمق سبب اندوه مادر خود می شود.
 ۱۲ ثروتی که از راه های نامشروع به دست آورده باشی برایت مفید نخواهد بود، اما امانت و صداقت زندگی تو را از نابودی نجات می دهد.
 ۱۳ خداوند نمی گذارد که شخص صادق گرسنه بماند، ولی خواهش های شرارت آمیز مردم شیر را برآورده نمی سازد.
 ۱۴ تبدیلی تو را فقیر می سازد، اما کار و کوشش ترا ثروتمند می کند.
 ۱۵ شخص عاقل هنگام تابستان آذوقه خود را ذخیره می کند، ولی کسی که در موقع درو بخوابد، شرمند خواهد شد.
 ۱۶ شخص نیکوکار برکت خواهد یافت، ولی سخنان مرد بدکار، ظلم و شرارت را پنهان می کند.

حکمت و حماقت

۹ حکمت خانه ای برای خود ساخته است که دارای هفت ستون می باشد. ۲ و ضیافت بزرگی ترتیب داده و انواع شراب را مهیا نموده دسترخوان خود را هموار کرده است. ۳ کنیزان خود را به سر چهار راهی های شهر فرستاده است تا با صدای بلند فریاد کنند: ۴ «ای مردم ساده دل و ای کسانی که عقل کامل ندارید، ۵ بیائید و از غذای من بخورید و از شرابی که آماده نموده ام، بنوشید. ۶ نادانی را ترک کنید و حکمت بیاموزید.»

۷ اگر آدم فریبکار را که دیگران را مسخره می کند سرزنش کنی، به خودت توهین خواهد شد. و هر که مرد شیریری را ملامت کند، به خود صدمه خواهد زد. ۸ هرگز شخص خودخواه را سرزنش مکن، زیرا او از تو نفرت خواهد کرد، اما اگر مرد دانایی را سرزنش کنی، به تو علاقه مند خواهد شد. ۹ هر چه به شخص دانا بگویی، داناتر می شود، و هر چه به شخص درستکار بگویی، دانش او بیشتر خواهد شد.

۱۰ اترس خداوند، ابتدای حکمت است و شناختن آن قدوس، اصل دانش می باشد. ۱۱ زیرا آن دانش، عمر تو را طولانی می کند. ۱۲ اگر دانا هستی از دانائی خود نفع خواهی برد و اگر حکمت را ناچیز بشماری به خودت زیان می رسانی.
 ۱۳ زن بدکار موجود بی حیا است و شهوت و بی شرمی او پایانی ندارد.

- ۷ مردم نیک خاطرۀ خوبی از خود بجا می‌گذارند، اما مردم شریر خیلی زود فراموش می‌شوند.
- ۸ شخص عاقل به نصیحت دیگران گوش می‌دهد، اما مردمی که حرف احمقانه می‌زنند، تلف خواهند شد.
- ۹ مردم صادق در امن و امان خواهند بود، ولی مردم خائن رسوا خواهند شد.
- ۱۰ کسی که حقیقت را پنهان کند، موجب بدبختی می‌شود، ولی کسی که آشکارا انتقاد کند، صلح و آرامش بوجود می‌آورد.
- ۱۱ سخنان مرد نیک چشمۀ حیات است. اما سخنان مرد شریر، ظلم و شرارت را پنهان می‌کند.
- ۱۲ کینه و نفرت موجب زحمت و دردسر می‌شود، اما محبت تقصیرات دیگران را نادیده می‌گیرد.
- ۱۳ مردم فهمیده حرف حکیمانه می‌زنند، ولی مردم نادان باید تنبیه شوند.
- ۱۴ مردم حکیم همیشه دنبال کسب علم و دانش هستند، اما سخنان مردم نادان مشکلات بار می‌آورند.
- ۱۵ اموال دولتمندان آن‌ها را محافظت می‌کند، اما تنگدستی مردم فقیر سبب نابودی آن‌ها می‌گردد.
- ۱۶ پاداش نیکوکاری آرامش و عاقبت شرارت هلاکت است.
- ۱۷ آنهایی که به پند و نصیحت دیگران گوش می‌دهند، نجات می‌یابند، اما کسانی که به اشتباهات خود اعتراف نمی‌کنند، گمراه می‌گردند.
- ۱۸ کسی که کینه و نفرت خود را مخفی می‌کند، دروغگو و کسی که شایعات بی‌اساس را منتشر می‌کند، احمق است.
- ۱۹ پُریگویی موجب گناه می‌شود، اما مرد عاقل کسی است که سکوت اختیار می‌کند.
- ۲۰ سخنان مرد نیکو، مانند نقرۀ خالص است، ولی افکار شریران هیچ ارزش ندارد.
- ۲۱ سخنان مرد نیکو به عدۀ زیادی فایده می‌رساند، اما سخنان احمق موجب نابودی خودش می‌شود.
- ۲۲ برکت خداوند بزرگترین ثروت ما است. تمام تلاش و زحمت ما چیزی به آن افزوده نمی‌تواند.
- ۲۳ لذت بردن از کارهای بد، کار احمقانه‌ای است. مردم عاقل از حکمت لذت می‌برند.
- ۲۴ مردم راستکار به آرزوهای خود می‌رسند، ولی مردم شریر دچار بلائی می‌شوند که از آن می‌ترسند.
- ۲۵ وقتی طوفان بیاید مردم شریر نابود می‌شوند، اما مردم راستکار همیشه در امان هستند.
- ۲۶ هرگز کار خود را به مردم تنبل نسپار، آن‌ها مثل سرکه برای دندان و مانند دود برای چشم زیان بخش هستند.
- ۲۷ خداوند را احترام کن تا عمرت دراز شود. مردم شریر عمر طولانی و پُر ثمر ندارند.
- ۲۸ امیدهای مرد نیک او را خوشحال می‌سازد، ولی مردم شریر هیچ امیدی ندارند.

- ۲۹ خداوند از مردم راستکار حمایت می‌کند، ولی شیریان را نابود می‌سازد.
- ۳۰ مردم نیک همیشه در امنیت بسر می‌برند، اما مردم شریر بر روی زمین زنده نخواهند ماند.
- ۳۱ مردم نیکوکار از روی حکمت صحبت می‌کنند، اما زبان شیریان بریده خواهد شد.
- ۳۲ مردم نیکوکار با مهربانی صحبت می‌کنند، اما سخنان شیریان همیشه موجب رنجش مردم است.
- ۱۱ خداوند از ثقلب نفرت دارد، اما از صداقت خوشنود می‌گردد.
- ۲ مردم متکبر خیلی زود شرمند خواهند شد، اما مردم حکیم فروتن هستند.
- ۳ صداقتِ مرد راستکار راهنمای اوست، ولی مرد خیانتکار بوسیله ناراستی خود هلاک می‌شود.
- ۴ ثروت در هنگام مرگ هیچ فایده‌ای برای تو ندارد، ولی صداقت موجب نجات تو خواهد شد.
- ۵ صداقت، زندگی شخص صادق را آسانتر می‌سازد، اما مرد شریر از شرارت خود هلاک می‌شود.
- ۶ صداقت، مردم نیک را نجات می‌دهد، ولی خیانت‌های مرد شریر باعث دردسر او می‌شود.
- ۷ وقتی که مرد شریر می‌میرد، امیدها و آرزوهایش هم با او می‌میرند. اعتماد به ثروت نتیجه‌ای نخواهد داشت.
- ۸ مردم صادق از مشکلات آزاد می‌شوند و مردم شریر بجای آن‌ها گرفتار می‌گردند.
- ۹ سخنان مردم بی‌ایمان موجب هلاکت تو می‌گردد، ولی دانش مردم عاقل می‌تواند تو را نجات دهد.
- ۱۰ وقتی مردم صادق موفق می‌شوند، تمام مردم شهر خوشحال می‌گردند، و وقتی که شیریان می‌میرند، مردم از خوشحالی فریاد می‌زنند.
- ۱۱ دعای خیر مردم صادق، سبب رونق شهر می‌شود، ولی سخنان شیریان موجب نابودی شهر می‌گردد.
- ۱۲ تحقیر کردن دیگران، کار احمقانه‌ای است، اما شخص عاقل جلو زبان خود را می‌گیرد.
- ۱۳ سخن چین نمی‌تواند رازی را پیش خود نگهدارد، ولی می‌توانی به کسی که امین است، اعتماد کنی.
- ۱۴ ملت بدون رهبر سقوط می‌کند، ولی وجود مشاوران زیاد امنیت را در کشور تضمین می‌نماید.
- ۱۵ پیش از آنکه از کسی ضمانت کنی، باید او را کاملاً بشناسی. اگر او را کاملاً نمی‌شناسی، از قبول ضمانت او خودداری کن تا برایت دردسر ایجاد نکند.
- ۱۶ زنان مهربان و خیرخواه، احترام همه را جلب می‌کنند، اما اشخاص ظالم فقط در طلب ثروت هستند.
- ۱۷ مرد مهربان دوستداشتنی است و مرد ستمگر بخود صدمه می‌زند.
- ۱۸ مردم شریر چیز با ارزشی به دست نمی‌آورند، ولی اگر صادق باشی، حتماً پاداش خوبی خواهی گرفت.
- ۱۹ مردم صادق از حیات برخوردار می‌شوند، ولی مردم شریر به سوی نابودی می‌روند.

- ۲۰ خداوند از اشخاص بیراه نفرت دارد، اما نیکوکاران را دوست می‌دارد.
- ۲۱ مطمئن باشید که مردم شریر مجازات می‌شوند، ولی اشخاص راستکار نجات می‌یابند.
- ۲۲ زیبایی زن بی سلیقه مثل حلقه طلا در بینی خوک است.
- ۲۳ مردم نیک می‌توانند در انتظار خوشبختی باشند، در حالیکه اشخاص شریر باید فقط در انتظار غضب خدا بسر ببرند.
- ۲۴ بعضی از مردم که پول خود را سخاوتمندانه خرج می‌کنند، دارائی آن‌ها بیشتر می‌شود، اما کسانی که خیلی خسیس هستند، هر روز فقیرتر می‌شوند.
- ۲۵ سخاوتمند باش تا دولت‌مند شوی. کسی که دیگران را سیراب می‌کند، خودش هم سیراب می‌شود.
- ۲۶ کسی که در غله خود احتکار می‌کند تا آن را گرانتر بفروشد، مردم او را لعنت می‌کنند. اما برای کسی که آن را در موقع احتیاج می‌فروشد، دعای خیر می‌کنند.
- ۲۷ اگر نیت تو خیر است، مردم بتو احترام می‌گذارند، ولی اگر دنبال شر می‌گردی، خودت به آن دچار می‌شوی.
- ۲۸ کسانی که بر ثروت خود اعتماد می‌نمایند، مانند برگهای خزان سقوط می‌کنند، اما مردمان صادق، مانند درخت سرسبزی شگوفه کرده میوه بار می‌آورند.
- ۲۹ مردم احمق که اهل خانه خود را می‌رنجانند، عاقبت هستی خود را از دست می‌دهند و خدمتگزار افراد حکیم‌تری می‌شوند.
- ۳۰ مرد صادق، دیگران را نجات می‌دهد، ولی گناهکار، دیگران را هلاک می‌کند.
- ۳۱ مردم نیک حتی در همین دنیا ثمره اعمال خود را خواهند دید، اما مردم شریر و گناهکار بدون شک مجازات خواهند شد.
- ۱۲ اگر اشتباهات کسی را که عاقل است به او بگوئی، خوشحال می‌شود، اما احمق از انتقاد نفرت می‌کند.
- ۲ خداوند از مردم خیرخواه خوشنود است، اما کسانی را که نقشه‌های شیطانی می‌کشند، محکوم می‌کند.
- ۳ انسان از بدی کردن بجائی نمی‌رسد، اما مردم صادق موفق می‌شوند.
- ۴ زن پاکدامن مایه سرافرازی و خوشی شوهر خود می‌باشد، اما زنی که موجب شرمندگی شوهرش می‌شود، مانند سرطان استخوان است.
- ۵ سخنان شریران موجب گرفتاری می‌شود، ولی افکار مردم نیک کاملاً درست و بجا است.
- ۶ حرفهای بدکاران مردم را به دام هلاکت می‌کشاند، اما سخنان نیکان مردم را رهائی می‌بخشد.
- ۷ مردم شریر هلاک می‌شوند و نسل آن‌ها باقی نمی‌ماند، ولی مردم نیک پایدار می‌باشند.
- ۸ شخص عاقل مورد احترام همه است، اما مردم احمق خوار می‌شوند.
- ۹ کسی که خوار و حقیر باشد، ولی به اندازه کافی احتیاج او فراهم باشد،

۱۹ عمر دروغ کوتاه است، اما راستی تا ابد پایدار می ماند.

۲۰ توطئه گران افکار شیطانی دارند، اما دل کسانی که افکار خوب دارند، خوشحال می شود.

۲۱ برای مردم صادق واقعه بد رخ نمی دهد، اما شیران همیشه در زحمت هستند.

۲۲ خداوند از دروغگو متنفر است، اما از مردم صادق خشنود است.

۲۳ مرد حکیم، دانش خود را آشکار نمی کند، اما احمق فوراً نادانی خود را ظاهر می سازد.

۲۴ سعی و کوشش ترا به قدرت می رساند، اما تنبلی تو را غلام دیگران می سازد.

۲۵ دل پریشان، خوشی را از بین می برد، ولی حرفهای خوب دل را شاد می سازد.

۲۶ مردم صادق، راهنمای دوستان خود هستند، اما شیران مردم را گمراه می کنند.

۲۷ مردم تنبل در سعی و تلاش خود موفق نمی شوند، اما اشخاص زحمتکش به دولت می رسند.

۲۸ راه راستی و عدالت به حیات منتهی می شود و راه بدکاران بسوی مرگ و نابودی می رود.

فرزند عاقل تأدیب پدر خود را می پذیرد، اما شخص خودخواه از پذیرفتن آن امتناع می کند.

شخص نیک بخاطر اعمال نیک خود پاداش می گیرد، ولی شخص بداندیش فقط تشنه ظلم است.

بهرتر است از شخصی که خود را آدم بزرگی نشان بدهد، ولی نان شب را نداشته باشد.

۱۰ مرد نیک برای آسایش حیوانات خود هم فکر می کند، اما مردم شریر، محبت را نمی شناسند.

۱۱ دهقان پُرکار آذوقه فراوان خواهد داشت، اما کسی که وقت خود را بیهوده تلف می کند، احمق است.

۱۲ تنها چیزی که مردم شریر می خواهند، این است که کارهای ظالمانه انجام دهند، اما کارهای مردم نیک نتایج خوبی خواهد داشت.

۱۳ مردم شریر بوسیله حرفهای خود گرفتار می شوند، اما مرد عادل از گرفتاری نجات می یابد.

۱۴ اجر و پاداش هرکس مربوط به حرفهایی است که می زند و کارهایی که انجام می دهد. هر چه بکاری همان را درو می کنی.

۱۵ مردم احمق خیال می کنند که همه چیز را خوب می دانند، اما مردم عاقل به نصایح دیگران توجه می کنند.

۱۶ احمق خشم خود را فوراً ظاهر می کند، اما مردم عاقل بی احترامی و توهین را نادیده می گیرند.

۱۷ وقتی که حقیقت را می گوئید، عدالت انجام می شود، ولی دروغ عدالت را زیر پا می گذارد.

۱۸ سخنی که از روی نادانی گفته شود، مثل شمشیر تیز قلب انسان را جریحه دار می کند، اما سخنان عاقلان دل را شفا می بخشد.

- ۳ هر که زبان خود را نگهدارد، جان خود را حفظ می کند، اما کسیکه ناسنجیده سخن بگوید، خود را هلاک می سازد.
- ۴ آدم تبیل آنچه را که آرزو می کند، به دست نمی آورد، اما شخص زحمتکش کامیاب می شود.
- ۵ شخص راستکار از دروغ گفتن نفرت دارد، اما آدم شریر رسوا و خوار می شود.
- ۶ صداقت مردم راستکار، آن ها را حفظ می کند، ولی شرارت اشخاص بدکار، آن ها را به نابودی می کشاند.
- ۷ بعضی اشخاص، در حالیکه چیزی ندارند، وانمود می کنند که ثروتمند هستند، کسانی هم هستند که خود را فقیر نشان می دهند، اما صاحب ثروت هنگامی می باشند.
- ۸ ثروت شخص پولدار صرف حفاظت جان او می شود، ولی جان آدم فقیر را خطری تهدید نمی کند.
- ۹ زندگی شخص نیک مانند چراغ نورانی می درخشد، اما زندگی گناهکاران مثل چراغی است که در حال خاموشی می باشد.
- ۱۰ تکبر باعث نزاع می شود، ولی شخص دانا نصیحت را می پذیرد.
- ۱۱ ثروتی که به آسانی به دست بیاید، بزودی از بین می رود، اما دارائی ای که با کار و کوشش جمع می شود، بتدریج زیاد می گردد.
- ۱۲ آرزویی که انجام آن به تعویق افتاده باشد، دل را بیمار می کند، اما مرادی که برآورده می شود، خوشی و حیات می بخشد.
- ۱۳ هر که نصیحت را خوار شمارد، بی سزا نمی ماند، اما کسی که از آن پیروی می کند، پاداش می یابد.
- ۱۴ تعلیم مرد دانا چشمه حیات است و انسان را از دامهای مرگ می رهااند.
- ۱۵ دانائی انسان را محترم می سازد، ولی نتیجه خیانت هلاکت است.
- ۱۶ آدم دانا سنجیده عمل می کند، اما شخص نادان حماقت خود را نشان می دهد.
- ۱۷ فاصدی که مورد اعتماد نباشد، باعث گرفتاری می شود، اما پیام آور صادق موجب آرامش می گردد.
- ۱۸ فقر و رسوائی دامنگیر کسی می شود که تأدیب را نمی پذیرد، ولی شخصی که آن را قبول می کند، محترم می شود.
- ۱۹ نیل به آرزو لذت بخش است، اما اشخاص نادان در پی آرزوهای پلید خود هستند و نمی خواهند از آن ها دست بردارند.
- ۲۰ با اشخاص دانا معاشرت کن و دانا خواهی شد، با مردم احمق همنشین شو و زیان خواهی دید.
- ۲۱ بلا دامنگیر گناهکاران می شود، اما چیزهای خوب نصیب مردم نیک می گردد.
- ۲۲ شخص نیک حتی برای نواسه های خود میراث بجا می گذارد، اما ثروتی را که گناهکاران اندوخته اند، به مردم راستکار می رسد.
- ۲۳ زمین شخص فقیر ممکن است محصول فراوان بدهد، ولی مردم ظالم آن را از او می ربایند.

۱۰ تنها دل انسان است که تلخی او را احساس می‌کند و در خوشی او نیز کسی جز خودش نمی‌تواند شریک باشد.

۱۱ خانهٔ مردم بدکار خراب می‌شود، اما خیمهٔ راستکاران وسعت می‌یابد.

۱۲ راهی را که فکر می‌کنی راست است، ممکن است به مرگ منتهی شود.

۱۳ خنده می‌تواند اندوه را پنهان کند، اما هنگامی که خنده تمام شود، درد و اندوه بر جای خود باقی می‌ماند.

۱۴ آدم خدانشناس نتیجهٔ کار خود را می‌بیند و شخص نیک از ثمرهٔ اعمال خود بهره می‌گیرد.

۱۵ آدم جاهل هر حرفی را باور می‌کند، اما شخص عاقل سنجیده رفتار می‌نماید.

۱۶ شخص دانا محتاط است و از خطر دوری می‌کند، ولی آدم نادان از روی غرور خود را به خطر می‌اندازد.

۱۷ شخص تندخو کارهای احمقانه می‌کند و آدم حیل‌گر مورد نفرت قرار می‌گیرد.

۱۸ حماقت نصیب جاهلان می‌شود و حکمت نصیب عاقلان.

۱۹ مردم بدکار عاقبت در برابر اشخاص نیک سر تعظیم فرود می‌آورند و محتاج آن‌ها می‌شوند.

۲۰ ثروتمندان دوستان زیاد دارند، اما شخص فقیر را حتی همسایه هایش تحقیر می‌کنند.

۲۱ تحقیر کردن اشخاص فقیر گناه است. خوشا بحال کسی که بر آن‌ها ترحم کند.

۲۲ کسانی که نقشه‌های پلید در سر می‌پرورانند، گمراه می‌شوند، اما آنهایی

۲۴ کسی که فرزند خود را تنبیه نمی‌کند، او را دوست ندارد، اما کسی که فرزند خود را دوست دارد، از تأدیب او کوتاهی نمی‌کند.

۲۵ شخص راستکار از خوراکی که دارد، می‌خورد و سیر می‌شود، ولی آدم بدکار گرسنگی می‌کشد.

زن دانا خانهٔ خود را آباد می‌کند، اما زن نادان با دست خود خانهٔ خود را خراب می‌سازد.

۲ کسانی که با صداقت رفتار می‌نمایند، از خداوند می‌ترسند، ولی اشخاص بدکار او را تحقیر می‌کنند.

۳ پُر حرفی شخص احمق را به زحمت می‌اندازد، اما سخنان مرد دانا او را محافظت می‌کند.

۴ اگر گاو نباشد، انبار از غله خالی می‌ماند، با نیرو و قوت گاو محصول فراوان به دست می‌آید.

۵ شاهد امین دروغ نمی‌گوید، اما از دهان شاهد غلط دروغ می‌بارد.

۶ کسی که همه چیز را مسخره می‌کند، هرگز نمی‌تواند، حکمت را بیابد، ولی شخص فهیم به آسانی آن را به دست می‌آورد.

۷ از مردم احمق دوری کن، زیرا چیزی ندارند که به تو یاد بدهند.

۸ حکمتِ شخص عاقل راهنمای او است، اما حماقتِ افراد احمق باعث گمراهی آن‌ها می‌شود.

۹ آدم‌های احمق از گناه کردن دست نمی‌کشند، اما اشخاص راستکار رضامندی خدا را می‌خواهند.

- ۳۳ اشخاص فهمیده حکمت را در خود حفظ می‌کنند، ولی آدم‌های نادان از حکمت بهره‌ای ندارند.
- ۳۴ صداقت مایهٔ سرفرازی یک قوم است و گناه باعث رسوائی آن.
- ۳۵ پادشاه از خدمتگزاران دانا و کاردان خوشنود می‌شود، اما کسانی که بی‌شرمانه عمل می‌کنند، مورد غضب او قرار می‌گیرند.
- ۳۶ ثروت نصیب مردم دانا می‌شود، اما پادشاه اشخاص احمق حماقت آن‌ها است.
- ۳۷ شاهد راستگو جان مردم را نجات می‌دهد، اما شاهد دروغگو به مردم خیانت می‌کند.
- ۳۸ کسی که از خداوند می‌ترسد، تکیه‌گاه مستحکمی دارد و فرزندانش در امان می‌باشند.
- ۳۹ خدا ترسی چشمهٔ حیات است و انسان را از دامهای مرگ دور نگاه می‌دارد.
- ۴۰ عظمت یک پادشاه مربوط به تعداد مردمی است که بر آن‌ها حکومت می‌کند. پادشاه بدون رعیت نابود می‌شود.
- ۴۱ کسی که صبر و حوصله دارد، شخص بسیار عاقلی است، اما از آدم تندخو حماقت سر می‌زند.
- ۴۲ آرامش فکری به بدن سلامتی می‌بخشد، ولی حسادت استخوان را پوسیده می‌سازد.
- ۴۳ کسی که به فقرا ظلم می‌کند به آفرینندهٔ آن‌ها اهانت کرده است و هر که به مردم مسکین ترحم می‌نماید، به خدا احترام داشته است.
- ۴۴ مردم خدا شناس وقتی بمیرند، پناهگاهی می‌داشته باشند، اما گناهکاران بوسیلهٔ گناهان خود شان تباہ می‌شوند.
- ۱۵ جواب نرم خشم را فرومی‌نشانند، اما جواب سخت، خشم را برمی‌انگیزاند.
- ۱۶ از زبان مرد دانا حکمت می‌چکد، ولی از دهان شخص نادان حماقت بیرون می‌آید.
- ۱۷ خداوند همه جا را زیر نظر دارد و ناظر اعمال مردمان نیک و بد است.
- ۱۸ سخنان خوب حیات می‌بخشد، اما حرف‌های بد باعث دلشکستگی می‌شود.
- ۱۹ شخص نادان نصیحت پدر خود را بی‌اهمیت می‌شمارد، ولی فرزند عاقل تأدیب پدر خود را می‌پذیرد.
- ۲۰ خانهٔ شخص صادق از ثروت پُر است، اما دسترنج مردم بدکار برای آن‌ها تلخکامی بیار می‌آورد.
- ۲۱ معرفت توسط اشخاص دانا منتشر می‌شود نه بوسیلهٔ مردم احمق که در آن‌ها راستی نیست.
- ۲۲ خداوند از قربانی‌های مردم بدکار متنفر است، اما از دعای راستکاران خوشنود می‌شود.
- ۲۳ خداوند از اعمال بدکاران متنفر است، اما پیروان راستی را دوست می‌دارد.

۱۱ آدم احمق از کارهای احمقانه لذت می برد، اما شخص دانا از راه راست منحرف نمی شود.

۱۲ نقشه ای که بدون مشورت کشیده شود، با شکست مواجه می گردد، اما مشورت زیاد باعث موفقیت می شود.

۱۳ انسان وقتی جواب درست می دهد، از آن لذت می برد. چقدر خوب است سخنی که بجا گفته شود!

۱۴ راه مردم دانا بسوی حیات بالا می رود و آن ها را از سقوط در جهنم باز می دارد.

۱۵ خداوند خانه مردم متکبر را ویران می کند، اما از دارائی بیوه زنان حفاظت می نماید.

۱۶ خداوند از نقشه های پلید متنفر است، ولی افکار پاک را می پسندد.

۱۷ کسی که دنبال سود نامشروع می رود، به خانواده خود لطمه می زند، اما کسی که از رشوت نفرت دارد، زندگی خوبی خواهد داشت.

۱۸ آدم خوب پیش از جواب دادن فکر می کند، اما شخص بد زود جواب می دهد و مشکلات بیار می آورد.

۱۹ خداوند از مردم بدکار دور است، ولی دعای اشخاص نیک را می شنود.

۲۰ دیدن روی شاد و خندان و شنیدن خبر خوش به انسان خوشی و سلامتی می بخشد.

۲۱ کسی که انتقادهای اصلاح کننده را قبول کند، در جمله مردم دانا بشمار می رود.

۱۰ کسانی که راه راست را ترک گفته اند، مجازات سختی در انتظار آن ها است، و اگر نخواهند که تأدیب و اصلاح شوند، خواهند مُرد.

۱۱ حتی دنیای مردگان از نظر خدا پنهان نیست، پس آیا انسان می تواند افکار خود را از او پنهان کند؟

۱۲ کسی که کارش مسخره کردن است، از نزدیک شدن به اشخاص دانا خودداری می کند، زیرا دوست ندارد که سرزنش آن ها را بشنود.

۱۳ دل شاد، چهره را شاداب می سازد، اما دل غمگین، روح را افسرده می کند.

۱۴ شخص عاقل تشنه معرفت است، اما مرد نادان خود را با حماقت سیر می کند.

۱۵ زندگی برای شخص فقیر سراسر زحمت است، همه چیز به نظرش بد می آید، اما اگر دلش شاد باشد، از زندگی لذت می برد.

۱۶ دارائی کم همراه با خدا ترسی بهتر است از ثروت هنگفت با اضطراب و تشویش.

۱۷ خوردن نان خشک با کسانی که ترا دوست دارند، بهتر است از خوردن غذای شاهانه با آنهایی که از تو نفرت دارند.

۱۸ شخص تندخو نزاع برپا می کند، ولی مرد صبور دعوا را فرو می نشاند.

۱۹ راه شخص تنبل با خار پوشیده است، اما راه آدم راستکار هموار است.

۲۰ فرزند دانا پدر خود را خوشحال می سازد، اما فرزند احمق مادر خود را تحقیر می کند.

۱۰ فرمان پادشاه مانند وحی قاطع است، پس او نباید در قضاوت اشتباه کند.

۱۱ خداوند می خواهد که در معاملات تان از ترازو و اوزان درست استفاده کنید. این اصل را خداوند برقرار کرده است.

۱۲ پادشاهان نباید ظلم کنند، زیرا تخت سلطنت بر اساس عدالت استوار می ماند.

۱۳ پادشاهان، اشخاص راستگو را دوست دارند و از وجود آن ها خوشنود می شوند.

۱۴ خشم پادشاه پیام آور مرگ است، اما مرد عاقل آن را فرو می نشاند.

۱۵ خوشی و رضایت پادشاه مانند ابر بهاری است که حیات به ارمغان می آورد.

۱۶ کسب حکمت بهتر است از اندوختن طلا و نقره.

۱۷ راه مردم خدا شناس دور از هر نوع بدی است و هر که در این راه قدم بردارد، جان خود را حفظ خواهد کرد.

۱۸ نتیجه غرور هلاکت است و تکبر به سقوط می انجامد.

۱۹ بهتر است انسان متواضع باشد و با مردم ستمدیده بنشیند از اینکه با اشخاص متکبر باشد و در غنایم آن ها شریک شود.

۲۰ آنگاهائی که از کلام خدا اطاعت می کنند، سعادت مند می شوند و کسانی که بر او توکل نمایند، برکت می یابند.

۲۱ مرد دانا را از روی فهمش می شناسند و سخنان دلنشین او تأثیر زیادی دارند.

۲۲ حکمت برای کسانی که از آن برخوردارند، چشمه حیات است، ولی

۳۲ کسی که تأدیب را نپذیرد، خود را حقیر می سازد، ولی هر که آن را بپذیرد، دانائی کسب می کند.

۳۳ خدا ترسی به انسان حکمت می آموزد و فروتنی برای او عزت و احترام بیار می آورد.

انسان نقشه های زیادی می کشد، اما نتیجه نهائی آن ها در دست خدا است.

۲ تمام کارهای انسان بنظر خودش درست است، ولی انگیزه ها را خداوند می بیند.

۳ نقشه های خود را به دست خداوند بسیار، آنگاه در کارهایت موفق خواهی شد.

۴ خداوند برای هر چیزی سرنوشتی تعیین کرده است و سرنوشت مردم بدکار تباهی است.

۵ خداوند از اشخاص متکبر نفرت دارد و هرگز اجازه نمی دهد که آن ها از مجازات او فرار کنند.

۶ مهر و وفا داشته باش، خدا گناهت را می بخشد. از خداوند بترس و بدی به تو نمی رسد.

۷ وقتی کسی خدا را خوشنود می سازد، خدا کاری می کند که حتی دشمنان آن شخص هم با او آستی و مصالحه نمایند.

۸ مال کم که از راه صحیح به دست آمده باشد، بهتر است از ثروت هنگفتی که از راه غلط فراهم شده باشد.

۹ انسان در فکر خود نقشه ها می کشد، اما خدا او را در انجام آن ها هدایت می کند.

۲ غلام دانا بر پسر شرور آقای خود تسلط خواهد یافت و در ارثی که به او می‌رسد، شریک خواهد شد.

۳ طلا و نقره را آتش می‌آزماید و دل انسان را خدا.

۴ آدم بدکار از همنشینی با مردم بد لذت می‌برد و مرد دروغگو از همنشینی با اشخاص دروغگو.

۵ مسخره کردن مردم فقیر به منزلهٔ مسخره کردن خدائی است که آن‌ها را آفریده است. کسانی که از غم و بدبختی دیگران خوشحال می‌شوند، بی‌سزا نخواهند ماند. ۶ تاج افتخار اشخاص پیر، نواسه‌های شان می‌باشند و تاج افتخار فرزندان، والدین شان.

۷ شخص نجیب هرگز دروغ نمی‌گوید و آدم احمق هرگز حرف با منطق بر زبان نمی‌آورد.

۸ بعضی مردم به این فکر هستند که رشوه معجزه می‌کند و آن‌ها را در هر کاری موفق می‌سازد.

۹ کسی که تقصیر دیگران را می‌پوشاند، محبت ایجاد می‌کند، اما شخصی که آنرا آشکار می‌سازد، باعث جدائی دوستان می‌گردد.

۱۰ تأثیر یک ملامت به شخص فهیم بیشتر است از صد ضربهٔ تازیانه به آدم احمق.

۱۱ مردم بدکار فقط در فکر ترمرد هستند، بنابراین، بشدت مجازات خواهند شد.

۱۲ روبرو شدن با ماده خرسی که چوچه‌هایش را از او گرفته‌اند، بهتر است از روبرو شدن با شخص نادانی که گرفتار حماقت شده است.

حماقت برای مردم نادان مجازات بیار می‌آورد.

۱۳ سخنان شخص دانا عاقلانه است و تعالیمی که او می‌دهد، مؤثر می‌باشد.

۱۴ سخنان محبت‌آمیز مثل عسل شیرین است و شفای بدن انسان می‌باشد.

۱۵ راههائی هستند که بنظر انسان راست می‌آیند، اما عاقبت به مرگ منتهی می‌شوند.

۱۶ گرسنگی خوب است، زیرا ترا وادار می‌سازد تا برای رفع آن کار کنی.

۱۷ آدم بدکار نقشه‌های پلید می‌کشد و شرارت لبهائیش مثل آتش سوزنده است.

۱۸ شخص بد اندیش نزاع برپا می‌کند و آدم سخن‌چین بهترین دوستان خود را از هم جدا می‌سازد.

۱۹ شخص ظالم همسایهٔ خود را فریب می‌دهد و او را به راه غلط می‌کشاند.

۲۰ چشمان خود را می‌بندد تا دروغ را اختراع نماید و لبه‌های خود را حرکت می‌دهد تا شرارت را انجام دهد.

۲۱ عمر طولانی هدیه‌ای است که به مردم نیک داده می‌شود و موی سفید تاج جمال آن‌ها است.

۲۲ صبر از قدرت بهتر است و شخصی که بر نفس خود اراده دارد از کسی که

شهر را تسخیر نماید برتر است.

۲۳ انسان قرعه می‌اندازد، اما حکم آن را خدا تعیین می‌کند.

خوردن نان خشک در آرامش بهتر است از خوردن غذای شاهانه در خانه‌ای که در آن جنگ و دعوا باشد.

۲۷ شخص دانا کم حرف می زند و آدم عاقل آرام و صبور است.

۲۸ حتی شخص احمق هم اگر خاموش باشد و حرف نزند، او را دانا و فهمیده می شمارند.

۱۸ آدم خودخواه با دیگران آمیزش نمی کند و با هر حکمت صحیح مخالفت می ورزد.

۲ شخص احمق برای حکمت ارزش قائل نیست و فقط دوست دارد که خود را دانا نشان بدهد.

۳ وقتی شرارت می آید، ننگ و رسوائی هم می آید و توهین خجالت را همراه دارد.

۴ سخنان دهان انسان مانند آب عمیق است و چشمه حکمت، نهر جاری است. ۵ طرفداری از شخص مجرمی که حق بیگناهی را پایمال می کند، کار درستی نیست.

۶ حرف های آدم احمق منجر به نزاع و لت و کوب او می شود.

۷ سخنان شخص احمق مانند دامی است که او را به هلاکت می کشاند.

۸ حرف های آدم سخن چین مثل لقمه های لذیذی است که با لذت فروبرده می شود.

۹ کسی که در کار خود تنبلی می کند، مانند یک خرابکار، مخرب است.

۱۰ نام خداوند همچون قلعه ای است مستحکم که شخص راستکار به آن پناه می برد و در امان می ماند.

۱۱ اما پناهگاه ثروتمندان، ثروت شان است که گمان می کنند آن ها را محافظت خواهد کرد.

۱۳ اگر خوبی را با بدی تلافی کنی، بلا از خانه ات دور نخواهد شد.

۱۴ شروع کردن دعوا مانند ایجا در رخنه در سد آب است، به جر و بحث خاتمه بده پیش از آنکه به دعوا منجر شود.

۱۵ خداوند از کسانی که بیگناه را محکوم و گناهکار را تبرئه می کند، متنفر است.

۱۶ صرف پول برای آموزش شخص احمق بیفایده است، زیرا او طالب حکمت نیست.

۱۷ دوست واقعی در هر موقعیتی محبت می کند و اقارب برای کمک در هنگام مشکلات، تولد یافته اند.

۱۸ تنها شخص بی عقل است که ضامن شخص دیگری می شود.

۱۹ شخص ستیزه جو گناه را دوست دارد و آدم بلند پرواز خرابی بار می آورد.

۲۰ شخص بد اندیش کامیاب نخواهد شد و آدم فریبکار در دام بلا گرفتار خواهد گردید.

۲۱ فرزند احمق مایه غم و غصه والدین خود می باشد.

۲۲ خوشی دل مانند دوا شفا بخش است، اما روح پژمرده انسان را بیمار می کند.

۲۳ آدم بدکار پنهانی رشوه می گیرد و مانع اجرای عدالت می شود.

۲۴ هدف مردم عاقل تحصیل حکمت است، اما شخص جاهل در زندگی هیچ هدفی ندارد.

۲۵ فرزند احمق مایه غم و اندوه پدر و تلخکامی مادر است.

۲۶ مجازات کردن اشخاص بیگناه و جزا دادن مردم نجیب بخاطر صداقت شان کار درستی نیست.

۲۳ درخواست فقرا با التماس توأم است و جواب ثروتمندان با خشونت.

۲۴ بسیاری از دوستی ها پایدار نمی ماند، اما دوستانی هم هستند که از خویشاوندان نزدیکتر می باشند.

بهرتر است انسان فقیر باشد و با صداقت زندگی کند، از اینکه یک دروغگوی احمق باشد.

۲ داشتن دل و جرأت بدون حکمت بی فایده است و عجله باعث اشتباه می شود.

۳ انسان با حماقت خود زندگی خود را تباه می کند و بعد گناه را به گردن خداوند می اندازد.

۴ شخص ثروتمند دوستان بسیار پیدا می کند، اما دوستان آدم فقیر از او جدا می شوند.

۵ شاهد دروغگو بی جزا نمی ماند و کسی که به دروغ سخن گوید، جان سالم بدر نخواهد برد.

۶ مردم خوش دارند که پیش بزرگان شیرین زبانی کنند و با کسانی دوست شوند که سخاوت و بخشش می کنند.

۷ وقتی انسان فقیر شود، حتی خویشاوندانش او را ترک می کنند، چه رسد به دوستانش، و کوشش او برای بازیافتن آن ها بجائی نمی رسد.

۸ هر که در تلاش حکمت است، جان خود را دوست دارد و هر کسی که برای حکمت ارزش قایل شود، سعادت مند خواهد شد.

۹ شاهد دروغگو بی سزا نمی ماند و کسی که همیشه دروغ می گوید، هلاک خواهد شد.

۱۲ تکبر به سقوط منجر می شود و فروتنی به سرفرازی.

۱۳ چقدر زشت و احمقانه است که اگر انسان پیش از گوش دادن به سخنی، به آن جواب بدهد.

۱۴ اگر انسان روحیه قوی داشته باشد، بیماری را تحمل می کند، اما روحیه شکسته را چه کسی می تواند تحمل کند؟

۱۵ اشخاص دانا همیشه مشتاق و آماده کسب حکمت اند.

۱۶ هدیه دادن راه را برای انسان باز می کند و او را بحضور اشخاص مهم می رساند.

۱۷ دلایل کسی که در محکمه اول صحبت می کند، بنظر درست می آیند، اما تا زمانی است که طرف مقابل هنوز دلایل خود را ارائه نکرده باشد.

۱۸ قرعه کشی، به دعوا خاتمه می دهد و منازعه بین حریفان زورمند را خاموش می سازد.

۱۹ به دست آوردن دل اقارب رنج دیده، سخت تر از تصرف یک شهر مستحکم است. خصومت بین آن ها دیوار جدائی ایجاد می کند.

۲۰ انسان نتیجه حرفهائی را که می زند، خواهد دید.

۲۱ حرف زبانت می تواند حیات ترا حفظ کند یا آن را برباد دهد، بنابراین، عواقب حرف های خود را خواهی دید.

۲۲ وقتی مردی همسری می یابد، نعمتی را به دست می آورد. آن زن برای او برکتی است از جانب خداوند.

۱۰ شایسته نیست که شخص احمق در ناز و نعمت بسر ببرد و یا یک غلام بر امیران حکومت کند.

۱۱ کسی که خشم خود را فرو می نشاند، عاقل است و آنکه از گناهان دیگران چشم می پوشد، سرفراز خواهد شد.

۱۲ غضب پادشاه مانند غرش شیر است، اما خوشنودی او مثل شبی است که بر سبزه می بارد.

۱۳ فرزند نادان بلای جان پدر خود است و غرغره های زن بهانه گیر مثل قطرات آبی است که دایم در حال چکیدن می باشد.

۱۴ خانه و ثروت از اجداد به ارث می رسد، اما زن عاقل هدیه خداوند است.

۱۵ کسی که تنبل است و زیاد می خوابد، گرسنه می ماند.

۱۶ از احکام خدا پیروی کن تا زنده بمانی، زیرا هر کسی که آن ها را ناچیز شمارد، خواهد مُرد.

۱۷ وقتی به یک فقیر کمک می کنی، مثل این است که به خداوند قرض می دهی و خداوند است که قرض ترا ادا می کند.

۱۸ فرزند خود را تا که دیر نشده تربیه کن؛ اگر غفلت نمائی، زندگی او را تباه خواهی کرد.

۱۹ اگر کسی تندخوئی کند، بگذار که عاقبتش را ببیند، زیرا در غیر آن او به تندخوئی خود ادامه خواهد داد.

۲۰ اگر به پند و نصیحت گوش دهی، تا آخر عمر از حکمت برخوردار خواهی بود.

۲۱ انسان نقشه های زیادی در سر می پروراند، اما نقشه هائی که مطابق با خواست خدا باشد، اجراء خواهند شد.

۲۲ مهر و وفا زینت انسان است. بهتر است که انسان فقیر باشد نه دروغگو.

۲۳ خدا ترسی به انسان حیات می بخشد و او را کامیاب ساخته از هر بلائی محفوظ می دارد.

۲۴ آدم تنبل دست خود را بسوی بشقاب دراز می کند، اما از فرط تنبلی لقمه را به دهان خود نمی گذارد.

۲۵ شخص مسخره کننده را سرزنش کن تا مایه عبرت جاهلان شود. اشتباهات شخص فهمیده را به او نشان بده تا فهمیده تر گردد.

۲۶ هر کسی که با پدر خود رفتار بد می کند و مادر خود را از خانه بیرون می راند، ننگ و رسوائی بار می آورد.

۲۷ فرزندم، اگر از تعلیم دست بکشی، به معرفت نمی رسی.

۲۸ شاهد پست و فرومایه عدالت را بیازی می گیرد و از گناه کردن لذت می برد.

۲۹ مردم مسخره کننده و اشخاص احمق مجازات خواهند شد.

۲۰ شراب انسان را به کارهای احمقانه وا می دارد و مشروب باعث جنگ و دعوا می شود. کسانی که خود را به مشروب معتاد می کنند، احمق اند.

۲ غضب پادشاه مثل غرش شیر است. هر کسی که خشم او را برانگیزاند، جان خود را به خطر می اندازد.

۱۵ سخنان حکیمانه گرانباتر از طلا و نادرتر از جواهر است.

۱۶ از کسی که پیش تو ضامن شخص بیگانه می شود، گرو بگیر.

۱۷ نانی که از راه فریبکاری به دست می آید، لذیذ است، اما سرانجام کام را تلخ می کند.

۱۸ نقشه هایت را بدون مشورت با دیگران عملی نکن و بدون تدبیر به جنگ نرو.

۱۹ شخص سخن چین رازها را فاش می کند، پس با چنین شخصی معاشرت نکن.

۲۰ چراغ زندگی کسی که والدین خود را لعنت کند، خاموش خواهد شد.

۲۱ مالی که به آسانی به دست آمده باشد، برکتی نخواهد داشت.

۲۲ بدی را با بدی تلافی نکن، بلکه منتظر باش تا خداوند کاری کند.

۲۳ خداوند از اشخاصی که در معامله از ترازو و اوزان تقلبی کار می گیرند، متنفر است.

۲۴ خداوند راه زندگی ما را تعیین می کند، پس انسان چگونه می تواند بفهمد که راه

زندگی او به کجا خاتمه می یابد؟

۲۵ هرگز نانسجیده قولی به خدا مده، زیرا ممکن است گرفتار شوی.

۲۶ پادشاه دانا مردم بدکار را تشخیص می دهد و آن ها را شدیداً مجازات می کند.

۲۷ وجدان انسان به منزله چراغ خداوند است که تمام رازهای پنهانی او را آشکار می سازد.

۳ اجتناب از نزاع برای انسان عزت می آورد. فقط آدم های احمق هستند که نزاع برپا می کنند.

۴ شخص تبیل به موقع زمین خود را قلبه نمی کند، بنابراین، در هنگام برداشت محصول هر چه می پالد، چیزی نمی یابد.

۵ نیت انسان در عمق دل مشورت دهنده مانند آب در ته چاه است و شخص عاقل آن را بیرون می کشد.

۶ بسا اشخاص ادعا می کنند که باوفا هستند، اما چه کسی می تواند شخصی را پیدا کند که واقعاً باوفا باشد؟

۷ فرزندان شخص صادق و راستکار در زندگی سعادت مند خواهند شد.

۸ پادشاهی که بر مسند قضاوت می نشیند، بدقت جوانب امر را می سنجد و حق را از باطل تشخیص می دهد.

۹ چه کسی می تواند بگوید که او دل خود را پاک نگهداشته است و از گناه مبرا می باشد؟

۱۰ خداوند از کسانی که در معامله از اوزان و پیمانانه های تقلبی استفاده می کنند، متنفر است.

۱۱ حتی کودکی را می توان از طرز رفتارش شناخت و فهمید که آنچه را انجام می دهد، پاک و راست است یا نه.

۱۲ گوش شنوا و چشم بینا، هر دو عطیة خداوند هستند.

۱۳ اگر خواب را دوست داشته باشی فقیر می گردی؛ پس بیدار باش تا سیر شوی.

۱۴ خریدار به جنس می نگرد و می گوید: «بد است!» اما وقتی آن را خرید، از آن تعریف می کند.

- ۱۱ جاهلان تا تنبیه شدن مردم مسخره کننده را نبینند، درس عبرت نمی گیرند، اما اشخاص دانا از شنیدن آنچه که به آن ها تعلیم داده می شود، چیزی می آموزند.
- ۱۲ خدای عادل اعمال خانه مردم بدکار را می بیند و آن ها را واژگون کرده هلاک می سازد.
- ۱۳ کسی که فریاد فقیران را نشنیده می گیرد، در روز تنگدستی خود هم فریادرسی نخواهد داشت.
- ۱۴ آتش خشم را می توان با دادن هدیه پنهانی خاموش کرد.
- ۱۵ اجرای عدالت برای آدم راستکار نشاط بخش است، اما برای شخص بدکار مصیبت بار.
- ۱۶ مرگ در انتظار کسانی است که از راه راست منحرف می شوند.
- ۱۷ کسی که عیاشی را دوست دارد، فقیر می شود و شخص میگسار و خوشگذران هرگز ثروتمند نخواهد شد.
- ۱۸ مردم بدکار در همان دامی که برای اشخاص راستکار نهاده اند، گرفتار می شوند.
- ۱۹ سکونت در بیابان بی آب و علف بهتر است از زندگی کردن با زن ستیزه جو.
- ۲۰ خانه شخص دانا از نعمت و ثروت پُر است، اما آدم نادان هر چه را به دست می آورد برباد می دهد.
- ۲۱ راستکار و مهربان باش تا عمر شاد داشته باشی و از احترام و موفقیت برخوردار شوی.
- ۲۸ اگر پادشاه مهربان و راستکار باشد، سلطنتش پایدار می ماند.
- ۲۹ جلال و شکوه جوانان، قوت آن ها است و عزت پیران موی سفید آن ها.
- ۳۰ تجربه های تلخ، از بدی پاک می کند و عمق دل را ظاهر می سازد.
- ۲۱**
- دل پادشاه در دست خداوند است و او آن را مانند آب جوی، به هر سو که بخواهد، هدایت می کند.
- ۲ تمام کارهای انسان در نظر خودش درست است، اما انگیزه ها را خداوند می آزماید.
- ۳ عدالت و انصاف بیشتر از تقدیم قربانیها خداوند را خوشنود می سازد.
- ۴ مردم بدکار در اختیار غرور و تکبر خود هستند و این شیوه گناه شمرده می شود.
- ۵ نقشه با دقت انسان را توانگر می کند، اما عجله باعث فقر می شود.
- ۶ ثروتی که از راه ناروا به دست می آید، هرگز دوام نمی کند. پس چرا باید در این راه خود را به خطر بیندازی؟
- ۷ ظلم اشخاص بدکار که نمی خواهند راستی را بجا آورند، عاقبت بسوی خود شان باز می گردد و آن ها را نابود می کند.
- ۸ راه شخص گناهکار کج است، اما آدم پاک در راه راستی قدم بر می دارد.
- ۹ سکونت در گوشه بام بهتر است از زندگی کردن با زن ستیزه جو در یک خانه مشترک.
- ۱۰ شخص بدکار ظلم را دوست دارد و حتی همسایه اش از دست او در امان نیست.

۳ شخص زیرک خطر را می بیند و از آن دوری می کند، اما آدم جاهل بسوی آن می رود و خود را گرفتار می سازد.

۴ ثمره تواضع و اطاعت از خداوند، ثروت و احترام و عمر طولانی است.

۵ راه اشخاص بدکار از خارها و دامها پوشیده است. پس اگر جان خود را دوست داری از رفتن به آن راه خودداری کن.

۶ کودک را در راهی که باید برود، تربیه کن و او تا آخر عمر از آن منحرف نخواهد شد.

۷ فقیر، اسیر ثروتمند است و کسی که قرض می گیرد غلام قرض دهنده است.

۸ هر که ظلم بکارد، آن را درو می کند و قدرتش درهم می شکند.

۹ شخص سخاوتمندی که غذای خود را با فقرا تقسیم می کند، برکت می یابد.

۱۰ شخص مسخره کننده را بیرون بینداز تا نزاع و مجادله و دشنام خاتمه یابد.

۱۱ کسی که بخواهد قلبش پاک و کلامش دلنشین باشد، حتی پادشاه هم او را دوست خواهد داشت.

۱۲ خداوند حافظ راستی است و سخنان دروغ را باطل می سازد.

۱۳ آدم تبیل در خانه می ماند و می گوید: «اگر بیرون بروم شیر مرا خواهد خورد.»

۱۴ سخنان زن بدکار مانند یک دام خطرناک است و هر کسی که مورد غضب خداوند باشد در آن گرفتار می شود.

۱۵ حماقت در وجود کودک نهفته است، اما تنبیه آن را از او بیرون می کند.

۲۱ یک شخص دانا می تواند شهر مردان با قدرت را تسخیر کند و قلعه اعتماد شان را فروریزد.

۲۲ هر که مواظب سخنان خود باشد، جان خود را از مصیبت ها نجات می دهد.

۲۳ کسانی که دیگران را مسخره می کنند، مغرور و متکبرانند.

۲۴ شخص تبیل که از کار کردن امتناع می کند، باعث هلاکت خود می شود.

۲۵ او تمام روز در خواب و خیال بسر می برد، اما شخص راستکار سخاوتمند است و از بخشیدن به دیگران دریغ نمی کند.

۲۶ قربانی های شیرین مورد قبول نیستند، پس چند مرتبه زیاده تر وقتی آنرا بخاطر بدی خود تقدیم کنند.

۲۷ شاهد دروغگو نابود خواهد شد، اما سخنان شخص صادق تا ابد باقی می ماند.

۲۸ آدم بدکار خودسرانه عمل می کند، اما شخص راستکار جوانب امر را می سنجد.

۲۹ هیچ حکمت و بصیرت و نقشه ای نمی تواند علیه خداوند عمل کند.

۳۰ انسان اسپ را برای روز جنگ آماده می کند، اما پیروزی را خداوند می بخشد.

۳۱ نیکنامی بهتر از ثروت هنگفت است و محبوبیت

گرانبها تر از طلا و نقره.

۲ فقیر و ثروتمند یک وجه مشترک دارند: هر دوی آن ها را خداوند آفریده است.

۲۲ نیکنامی بهتر از ثروت هنگفت است و محبوبیت

گرانبها تر از طلا و نقره.

۲ فقیر و ثروتمند یک وجه مشترک دارند: هر دوی آن ها را خداوند آفریده است.

۱۹ اگر کسی در کار خود ماهر باشد، بدان که او جزو اشخاص گمنام نخواهد بود، بلکه در دربار پادشاهان راه خواهد یافت.

۲۳ وقتی با شخصی مهمی غذا می خوری، بخاطر داشته باش اگر شخص پُرخوری هستی، کارد را بر گلوی خود بگذار^۳ و حریص غذاهای لذیذ او نباش، زیرا ممکن است ترا فریب بدهد.

۴ عاقل باش و برای کسب ثروت، خود را خسته نکن،^۵ زیرا ثروت پایدار نیست و مانند عقاب می پرد و ناپدید می شود. ^۶ از خوان شخص خسیس غذا نخور و برای طعام های لذیذ او حریص نباش،^۷ زیرا او حساب هرچه را که بخوری در فکر خود نگاه می دارد. او تعارف می کند و می گوید: «بخور و بنوش»، اما این را از صمیم دل نمی گوید.^۸ لقمه ای را که خورده ای استفراغ خواهی کرد و تشکرات تو برباد خواهند رفت.

۹ آدم احمق را نصیحت نکن، زیرا او سخنان حکیمانه ترا بی اهمیت می شمارد. ^{۱۰} سرحد مُلک خود را که از قدیم تعیین شده تغییر نده و زمین یتیمان را بزور نگیر،^{۱۱} زیرا خداوند «حامی» آن ها با قدرت است و به داد آن ها می رسد.

۱۲ وقتی معلم ترا تعلیم می دهد، از صمیم دل به سخنان آموزنده آنها گوش بده.

۱۳ از تأدیب کردن فرزند خویش کوتاهی نکن، زیرا تشبیه او را نمی کشد،^{۱۴} بلکه جان او را از هلاکت نجات می دهد.

۱۶ کسی که بخاطر نفع خود به فقرا ظلم کند و به ثروتمندان هدیه بدهد، عاقبت گرفتار فقر خواهد شد.

گفتار حکیمانه

۱۷ به این سخنان مردان حکیم که به تو یاد می دهم، گوش بده و با تمام وجود از آن ها پیروی کن،^{۱۸} زیرا حفظ کردن آن ها در دل و جاری کردن آن ها بر زبان، کار پسندیده ای است.^{۱۹} این سخنان را امروز به تو تعلیم می دهم تا بر خداوند اعتماد کنی.^{۲۰} این سی کلام برگزیده را که پُر از پند و حکمت اند، برای تو نوشته ام^{۲۱} تا حقیقت را همان طوری که هست به تو یاد بدهم و تو نیز آن را به کسانی که از تو سؤال می کنند، جواب بدهی.

۲۲ به شخص فقیری که حامی ندارد، ظلم نکن و حق بیچارگان را در محکمه پایمال نساز.^{۲۳} زیرا خداوند به داد آن ها می رسد و کسانی را که به آن ها ظلم کرده اند، بسزای اعمال شان می رساند.

۲۴ با اشخاص بُند خو که زود خشمگین می شوند معاشرت نکن،^{۲۵} مبادا مثل آن ها شوی و زندگی خود را تباه کنی.

۲۶ ضامن کسی نشو و تعهد نکن که او قرض خود را ادا خواهد کرد،^{۲۷} زیرا اگر مجبور به پرداخت قرض او شوی و نتوانی آن را بپردازی رختخوابت را از زیر پای بیرون می کشد.

۲۸ سرحد مُلک خود را که اجدادت از قدیم تعیین کرده اند، به نفع خود تغییر نده.

می رود،^{۳۲} در آخر، مثل مار کشته شده ترا نیش می زند و مانند کفچه مار ترا می گزد. ^{۳۳} چشمانت چیزهای عجیب و غریب می بینند و گرفتار وهم و خیال می گردی. ^{۳۴} مانند کسی می شوی که در بحر خوابیده و با امواج آن دست و پنجه نرم می کند. ^{۳۵} می گوئی: «مرا زند، اما دردی را احساس نمی کنم. چه وقت به هوش می آیم تا یک پیاله دیگر بنوشم؟»
۲۴ به اشخاص بدکار حسادت نوز و آرزوی دوستی آن ها را نداشته باش،^۲ زیرا تمام فکر و ذکر آن ها این است که به مردم ظلم کنند، و هر وقتیکه دهان می گشایند مردم را می رنجانند.

^۳ خانه بر بنای حکمت و دانش آباد می گردد،^۴ اطاق هایش با دانائی از اسباب نفیس و گرانقیمت پُر می شوند.
^۵ شخص دانا و فهمیده از قدرت زیاد برخوردار است و همیشه به قدرت خود می افزاید.^۶ پیروزی در جنگ مربوط به تدابیر خوب و مشورت زیاد است.
^۷ شخص احمق نمی تواند به حکمت دست یابد. وقتی موضوع مهمی مورد بحث قرار می گیرد، او حرفی برای گفتن ندارد.

^۸ کسی که دایم نقشه های پلید در سر می پروراند، عاقبت رسوا می شود.
^۹ نقشه های آدم احمق گناه آلود اند و کسی که دیگران را مسخره می کند، مورد نفرت همه مردم می باشد.
^{۱۰} اگر سختی های زندگی را تحمل کرده نتوانی، شخص ضعیفی هستی.

^{۱۵} فرزندم، اگر حکمت بیاموزی، دل من شاد می شود،^{۱۶} و هنگامی که سخن راست بگوئی تمام وجودم به وجد می آید.
^{۱۷} به بدکاران حسادت نوز، بلکه آرزوی تو اطاعت از خداوند باشد،^{۱۸} زیرا در اینصورت آینده خوبی خواهی داشت و امید تو بر باد نخواهد رفت.

^{۱۹} فرزندم، عاقل باش و به سخنانم گوش بده. در راه راست قدم بردار^{۲۰} و با مردم شرابخور و شکم پرست معاشرت نکن،^{۲۱} زیرا کسانی که کارشان فقط خوردن و خوابیدن است، فقیر و محتاج می شوند.
^{۲۲} به نصیحت پدرت که ترا به وجود آورده است، گوش بده و مادرت را هنگامی که پیر می شود، خوار نشمار.
^{۲۳} در پی حقیقت باش و حکمت و ادب و دانش را کسب کن و به هیچ قیمتی آن ها را از دست نده.^{۲۴-۲۵} فرزند راستکار و دانا باش تا باعث خوشی و خوشنودی پدر و مادرت شوی.

^{۲۶} فرزندم، سخنان مرا بشنو و زندگی مرا سرمشق خود قرار ده.^{۲۷} بدان که زن بدکاره دام خطرناکی است.^{۲۸} او مانند راهزن در کمین قربانی های خود می نشیند و به تعداد مردم خیانتکار می افزاید.

^{۲۹} مصیبت و بدبختی نصیب چه کسی می شود؟ آن کیست که همیشه جنگ و دعوا برپا می کند، بی جهت زخمی می شود و چشمانش تار می گردند؟
^{۳۰} کسی که دایم شراب می خورد و بدنبال میگساری می رود.^{۳۱} پس فریفته شراب گلگون نشو که در پیاله به تو چشمک می زند و بعد آهسته از گلویت پائین

چند سخن حکیمانه دیگر

۲۳ مردان حکیم این سخنان را نیز گفته اند:

قاضی نباید در وقت محاکمه از کسی طرفداری کند. ۲۴ هر کسی که به مجرم بگوید: «تو بیگناه هستی»، مورد لعنت و نفرت مردم قرار می گیرد. ۲۵ اما شخصی که گناهکار را محکوم کند، سعادت و برکت نصیبش می شود.

۲۶ جواب صادقانه مانند بوسه یک دوست دلچسپ است.

۲۷ اول کار و کسبی برای خود پیدا کن و بعد خانه و خانواده ات را تشکیل بده.

۲۸ علیه همسایه ات شهادت دروغ مده و سخنان غلط در باره اش بر زبان نیاور. ۲۹ نگو: «همان بلائی را که بر سر من آورده بر سر خودش می آورم.»

۳۰ از کنار مزرعه آدم تنبل و تاکستان مرد احمق گذشتم. ۳۱ در همه جا خار روئیده بود. علف های هرزه زمین را پوشانده و دیوار مزرعه فروریخته بود. ۳۲ با دیدن این منظره به فکر فرورفتم و این درس را آموختم: ۳۳ کسی که دست بر دست هم می گذارد و دایم می خوابد و استراحت می کند، ۳۴ عاقبت فقر و تنگدستی مثل راهزن مسلحی به سراغش می آید.

امثال بیشتر سلیمان

اینها نیز از امثال سلیمان اند که کاتبان حزقیاء، پادشاه یهودا ۲۵ آن ها را نقل کرده اند:

۱۱ از نجات دادن کسی که به ناحق محکوم شده است، کوتاهی نکن. ۱۲ نگو که از ماجرا بیخبر بوده ای، زیرا خدائی که جان ترا در دست دارد و از دل تو آگاه است، می داند که تو از همه چیز باخبر بوده ای. او هر کسی را مطابق اعمالش جزا می دهد.

۱۳-۱۴ فرزندم، همانطوری که خوردن عسل کام ترا شیرین می کند، کسب حکمت نیز برای جان تو شیرین خواهد بود. کسی که حکمت می آموزد آینده خوبی در انتظارش می باشد و امیدهای او بر باد نمی رود.

۱۵ مانند بدکاران نباش که منتظر هستند تا خانه مردم درستکار را غارت و ویران کنند، ۱۶ زیرا شخص راستکار حتی اگر هفت بار هم بیفتد، باز بر می خیزد، ولی اشخاص بدکار گرفتار بلا شده سرنگون می گردند.

۱۷ وقتی دشمنانت دچار مصیبت می شوند، خوشحال نشو و هنگامی که می افتند خوشی نکن، ۱۸ زیرا خداوند این کار ترا می بیند و نمی پسندد و آنگاه از مجازات آن ها دست بر می دارد.

۱۹ بخاطر مردم بدکار، تشویش نداشته باش و به آن ها حسادت نوز، ۲۰ زیرا شخص بدکار آینده ای ندارد و چراغش خاموش می شود.

۲۱ فرزندم از خداوند و پادشاه بترس و با کسانی که علیه آن ها شورش می کنند همدست نشو. ۲۲ زیرا نابودی آن ها ناگهانی است و کسی نمی داند که خداوند و پادشاه چه بلائی را بر سر آن ها می آورد.

۱۴ کسی که دم از سخاوت می زند، اما چیزی به کسی نمی بخشد، مانند ابر و بادی است که باران نمی آورد.

۱۵ شخص صبور می تواند حتی حاکم را قانع سازد و زبان نرم می تواند هر مانعی قوی را از بین بردارد.

۱۶ اگر به غسل دست یابی زیاد از حد نخور، زیرا ممکن است دل بد شوی و استفراغ کنی. ۱۷ به خانه همسایه ات زیاد از حد نرو، مبادا از تو سیر و متنفر شود.

۱۸ شهادت دروغ مثل تیر و شمشیر و تیر تیز، صدمه می زند.

۱۹ اعتماد کردن به شخص خائن در زمان سختی مانند جویدن غذا با دندان لق و دویدن با پای شکسته است.

۲۰ آواز خواندن برای شخص غمگین مثل کشیدن لباس از تن، در هوای سرد و پاشیدن نمک بر زخم او است.

۲۱ اگر دشمنت گرسنه باشد، به او غذا بده و اگر تشنه باشد، او را آب بنوشان. ۲۲ این عمل تو او را شرمنده می سازد و خداوند به تو پاداش می دهد.

۲۳ همانطوری که باد شمال باران می آورد، بدگوئی هم خشم و عصبانیت بیار می آورد.

۲۴ سکونت در گوشه بام بهتر است از زندگی کردن با زن ستیزه جو در خانه مشترک.

۲۵ خبر خوشی که از دیار دور می رسد، همچون آب سردی است که به کام شخص تشنه لب می ریزد.

۲ عظمت خدا در پوشاندن اسرارش می باشد، اما عظمت پادشاه در دانستن عمق مسائل.

۳ پی بردن به افکار پادشاه مانند دست یافتن به آسمان و عمق زمین، غیر ممکن است.

۴ ناپاکی را از نقره جدا کن تا زرگر بتواند از آن ظرفی بسازد. ۵ مأمورین بدکار پادشاه را از او دور کن تا تخت او در عدالت پایدار بماند.

۶ وقتی بحضور پادشاه می روی، خود را شخص بزرگی مپندار و در جای بزرگان منشین، ۷ چون بهتر است به تو گفته شود: «بالا تر بنشین»، از اینکه ترا در برابر چشمان بزرگان در جای پائینتر بنشانند.

۸ وقتی با همسایه ات اختلاف داری، به عجله به محکمه نرو، زیرا اگر در آخر ثابت شود که حق با او بوده است، تو چه خواهی کرد؟

۹ وقتی با همسایه ات دعوا می کنی، رازی را که از دیگران شنیده ای فاش نکن، ۱۰ زیرا در اینصورت دیگر کسی به تو اطمینان نخواهد کرد و بدنام خواهی شد.

۱۱ سخنی که بجا گفته شود، مانند نگین های طلا است که در ظرف نقره ای نشانده شده باشند.

۱۲ نصیحت شخص دانا برای گوش شنوا مانند حلقه طلا و جواهر، با ارزش است.

۱۳ خدمتگار صادق همچون آب سرد در گرمای تابستان، روح آقای خود را تازه می کند.

فرومی رود و او حس نمی کند، بی اثر است.

۱۰ کسی که آدم احمق را استخدام می کند، مانند تیراندازی است که هر رهگذری را مجروح می سازد.

۱۱ همانطوری که سگ به استفراغ خود بر می گردد، به همان ترتیب شخص احمق حماقت خود را تکرار می کند.

۱۲ کسی که در نظر خودش عاقل است، از یک احمق هم نادان تر است.

۱۳ آدم تنبل پای خود را از خانه بیرون نمی گذارد و می گوید: «شیرهای درنده در کوچه ها هستند!»^{۱۴} او مانند دروازه ای که بر پاشنه خود می چرخد، در رختخواب می غلتد و از آن جدا نمی شود.^{۱۵} دست خود را بطرف بشقاب دراز می کند، اما از فرط تنبلی لقمه را به دهان خود نمی گذارد.^{۱۶} با اینهم او خود را داناتر از هفت مرد عاقل می داند.

۱۷ کسی که در دعوائی دخالت می کند که مربوط به او نیست، مانند شخصی است که از گوشهای سگی می گیرد.

۱۸-۱۹ شخصی که همسایه خود را فریب بدهد و بعد به او بگوید که شوخی کرده است، مثل دیوانه ای است که به هر طرف آتش و تیرهای مرگبار پرتاب می کند.

۲۰ اگر هیزم نباشد، آتش خاموش می شود. اگر سخن چین نباشد، نزاع فرومی نشیند.

۲۱ همانطوری که زغال و هیزم آتش را مشتعل می سازد، مرد ستیزه جو هم جنگ و دعوا را برپا می کند.

۲۶ سازش آدم راستکار با شخص بدکار مانند آلوده کردن منبع آب و گِل آلود ساختن چشمه است.

۲۷ همانطوری که افراط در خوردن عسل مضر است، انتظار تعریف و تمجید از مردم نیز ناپسند است.

۲۸ کسی که بر نفس خویش تسلط ندارد، مثل شهر بی دیوار و آماده انهدام است.

همانطوری که باریدن برف در تابستان یا باران در فصل درو خلاف قانون طبیعت است، احترام داشتن به اشخاص نادان هم جایز نیست.

۲ نفرین، اگر مستحق آن نباشی، صدمه ای به تو نمی رساند و مانند پرنده ای است که به هر طرف پرواز می کند و در جایی نمی نشیند.

۳ قمچین برای اسپ، قیزه برای الاغ و چوب برای تئیه احمق ضرور است.

۴ کسی که به سؤال احمقانه جواب بدهد، مثل سؤال کننده آن احمق است.

۵ پس باید به سؤال احمقانه جواب احمقانه داد تا کسی که سؤال کرده فکر نکند که عاقل است.

۶ کسی که به دست آدم احمق پیغام می فرستد، مثل شخصی است که پای خود را قطع می کند و یا زهر می خورد.

۷ مثلی که از دهان شخص نادان بیرون می آید، مانند پای لنگ سست است.

۸ احترام داشتن به آدم احمق مانند بستن سنگ به فلاخن کار احمقانه است.

۹ مثلی که از دهان آدم احمق بیرون می آید، همچون خاری که به دست شخص احمق

۷ شکم سیر حتی از عسل کراحت دارد، اما برای شکم گرسنه هر چیز تلخ، شیرین است.

۸ کسی که خانه خود را ترک می کند، همچون پرنده ای است که از آشیانه خود آواره شده باشد.

۹ مشوره صمیمانه یک دوست همچون عطری خوشبو دلپذیر است.

۱۰ دوست خود و دوست والدینت را هرگز ترک نکن، و وقتی که در سختی هستی، بسراغ خویشاوندانت نرو. همسایه نزدیک از خویشاوندان دور بهتر است.

۱۱ فرزندانم، حکمت بیاموز و دل مرا شاد کن تا بتوانم جواب کسانی را که سرزنش می کنند، بدهم.

۱۲ شخص زیرک خطر را می بیند و از آن اجتناب می کند، اما آدم جاهل بسوی آن می رود و خود را گرفتار می سازد.

۱۳ از کسی که پیش تو ضامن شخص بیگانه ای می شود، گرو بگیر.

۱۴ اگر صبح وقت با دعای خیر دوستت را از خواب بیدار کنی، دعای تو همچون لعنت خواهد بود.

۱۵ چکیدن دائمی آب در روز بارانی و زن ستیزه جو مثل هم هستند. ۱۶ هر که بخواهد با او مقابله کند، مثل کسی است که بخواهد مانع وزیدن باد گردد و یا اینکه روغن را در دست خود نگهدارد.

۱۷ همانطوری که آهن، آهن را تیز می کند، دوست نیز شخصیت دوست خود را اصلاح می کند.

۱۸ هر که از درخت انجیر نگهداری کند، از میوه اش هم خواهد خورد، و هر

۲۲ حرف های آدم سخن چین مانند لقمه های لذیذی است که با لذت بلعیده می شوند.

۲۳ سخنان شیرین و فریبنده، شرارت دل را پنهان می کند، درست مثل لعابی که ظرف گلی را می پوشاند.

۲۴ شخص کینه توز با حرف های خود کینه دل خود را مخفی می کند، ۲۵ اما تو فریب حرف های فریبنده او را نخور، زیرا دلش پُر از نفرت است. ۲۶ اگرچه نفرت خود را با حيله پنهان می کند، ولی سرانجام خوی پلید او بر همه کس آشکار می گردد.

۲۷ هر کسی که برای دیگران چاه بکند، خودش در آن می افتد. هر که سنگی را بطرف دیگران بغلتاند، آن سنگ بر می گردد و بالای خود او می افتد.

۲۸ زبان دروغگو از شنونده اش نفرت دارد و به او آسیب می رساند. سخن چاپلوس جز خرابی چیزی دیگری بیار نمی آورد.

درباره فردایت با غرور صحبت نکن، زیرا نمی دانی که فردا چه پیش خواهد آمد.

۲ هرگز از خودت تعریف نکن، بگذار دیگران از تو تعریف کنند.

۳ حمل بار سنگ و ریگ سخت است، اما تحمل سختی هائی که یک شخص احمق ایجاد می کند، از آن هم سخت تر است.

۴ حسادت خطرناکتر و بی رحمتتر از خشم و غضب است.

۵ سرزنش آشکار از محبت پنهان بهتر است.

۶ زخم دوست بهتر از بوسه دشمن است.

۲۷

- کسی که به آقای خود خدمت کند، عزت می یابد.
- ۱۹ همانطوری که انسان در آب، انعکاس روی خود را می بیند، در قلب دیگران نیز انعکاس شخصیت خود را مشاهده می کند.
- ۲۰ همانطوری که دنیای مردگان از بلعیدن زندگان سیر نمی شود، خواهشهای انسان هم هرگز ارضا نمی گردند.
- ۲۱ طلا و نقره را بوسیله آتش می آزمایشند، اما انسان را از عکس العملش در برابر تعریف و تمجید دیگران می توان شناخت.
- ۲۲ اگر شخص احمق را در هاون هم بکوبی، حماقتش از او جدا نمی شود.
- ۲۳-۲۴ مال و دارائی زود از بین می رود و تاج و تخت پادشاه تا ابد برای اولاده او باقی نمی ماند. پس تو با دقت از گله و رمه ات مواظبت کن،^{۲۵} زیرا وقتی بیده چیده می شود و محصول تازه بار می آید و علف کوهستان جمع آوری می شود،^{۲۶} آنگاه از پشم گوسفندان لباس تهیه خواهی کرد، از فروش بزهایت زمین خواهی خرید^{۲۷} و از شیر بقیه بزهایت تو و خانواده و کنیزانت سیر خواهید شد.
- ۲۸** مردم بدکار می گریزند، در حالیکه کسی آن ها را تعقیب نمی کند، اما اشخاص صادق مثل شیر، شجاع هستند.
- ۲ وقتی ملتی گرفتار آشوب می شود، دولتش به آسانی سرنگون می گردد، اما رهبران راستکار و عاقل مایه ثبات مملکت هستند.
- ۳ حاکمی که بر فقرا ظلم می کند، مانند باران شدیدی است که محصول را از بین می برد.
- ۴ قانون شکنی، ستایش مردم بدکار است، اما اطاعت از قانون، مبارزه با فساد می باشد.
- ۵ عدالت برای مردم بدکار بی معنی است، اما پیروان خداوند اهمیت آن را بخوبی می دانند.
- ۶ بهتر است که انسان فقیر و راستکار باشد، تا اینکه ثروتمند و فریبکار.
- ۷ جوانی که از قانون اطاعت می کند، عاقل است، اما کسی که همنشین مردم شریر و بدکار است، باعث ننگ پدر خود می شود.
- ۸ مالی که از راه سودخوری و منفعت جوئی از فقرا حاصل شود، عاقبت به دست کسی می افتد که بر فقرا رحم می کند.
- ۹ خدا از دعای کسانی که احکام او را اطاعت نمی کنند، نفرت دارد.
- ۱۰ هر که دام بر راه شخص راستکار بنهد و او را براه بد بکشاند، عاقبت به دام خود گرفتار می شود، اما اشخاص نیک پاداش خوبی می گیرند.
- ۱۱ ثروتمندان خود را عاقل می پندارند، اما فقیر خردمند از واقعیت باطن آن ها باخبر است.
- ۱۲ وقتی مردمان نیک پیروز می شوند، همه خوشی می کنند، اما هنگامی که بدکاران به قدرت می رسند، مردم مخفی می شوند.
- ۱۳ هر که گناه خود را بپوشاند، هرگز کامیاب نمی شود، اما کسی که به گناه

۲۳ اگر اشتباه کسی را به او گوشزد کنی، در آخر بیشتر از کسی که پیش او چاپلوسی کرده است، از تو قدردانی خواهد کرد.

۲۴ کسی که از والدین خود دزدی می کند و می گوید: «کار بدی نکرده ام»، از یک دزد کمتر نیست.

۲۵ حرص و طمع باعث جنگ و جدال می شود، اما توکل نمودن بر خداوند انسان را کامیاب می سازد.

۲۶ کسی که از عقاید خود پیروی می کند، احمق است، اما هر که پیرو حکمت باشد، در امان می ماند.

۲۷ اگر به فقرا کمک کنی، هرگز محتاج نمی شوی، اما اگر روی خود را از آن ها برگردانی، مورد لعنت قرار می گیری.

۲۸ هنگامی که مردم بدکار به قدرت می رسند، مردم مخفی می شوند، اما وقتی آن ها سقوط می کنند، اشخاص راستکار قدرت را به دست می گیرند.

کسی که بعد از سرزنش زیاد بازهم سرسختی کند، ناگهان خرد می شود و علاجی نخواهد داشت.

۲ تا وقتی که قدرت به دست اشخاص نیک باشد، مردم خوشحال هستند، ولی اگر قدرت به دست افراد بد افتد، مردم می نالند.

۳ پسر عاقل پدر خود را خوشحال می سازد، اما پسری که بدنبال زنان بدکار می رود، دارائی او را برباد می دهد.

۴ پادشاه عادل به کشور خود ثبات می بخشد، ولی آنکه رشوت می گیرد، مملکت خود را نابود می سازد.

خود اعتراف کند و از آن دست بکشد، خدا بر او رحم می کند.

۱۴ خوشا بحال کسی که از خداوند می ترسد، زیرا هر که در برابر خدا سرسختی نشان بدهد، گرفتار بلا و بدبختی می شود.

۱۵ مردم بیچاره ای که زیر سلطه حاکم ظالمی زندگی می کنند، مانند کسانی می باشند که گرفتار شیر غران و یا خرس گرسنه هستند.

۱۶ پادشاه نادان بر مردم ظلم می کند، اما آن پادشاهی که از بی عدالتی و رشوه خوری نفرت داشته باشد، سلطنتش طولانی خواهد بود.

۱۷ عذاب وجدان شخص قاتل، او را بسوی مجازات می برد، پس تو سعی نکن که او را از عذابش برهانی.

۱۸ هر که در راه راست ثابت قدم باشد، در امان می ماند، اما کسی که به راههای کج برود، به زمین می خورد.

۱۹ هر که در زمین خود زراعت کند، نان کافی خواهد داشت، اما کسی که وقت خود را به تنبلی بگذراند، فقر گریبانگیر او می شود.

۲۰ اشخاص راستکار کامیاب می شوند، ولی کسانی که برای ثروتمند شدن عجله می کنند، بی سزا نمی مانند.

۲۱ طرفداری، کار درستی نیست، اما قضایای هم هستند که بخاطر یک لقمه نان بی عدالتی می کنند.

۲۲ آدم خسیس فقط به فکر جمع آوری ثروت است، غافل از اینکه فقر در انتظار او است.

- ۵ شخص متملق با چاپلوسی به دوست خود صدمه می زند.
- ۶ اشخاص بدکار در دام گناه خود گرفتار می شوند، اما شادکامی نصیب مردم راستکار می گردد.
- ۷ شخص راستکار نسبت به فقرا با انصاف است، اما آدم بدکار به فکر آن ها نیست.
- ۸ شخص احمقی که دیگران را مسخره می کند، شهری را به آشوب می آورد، اما آدم دانا خشم را فرو می نشاند.
- ۹ وقتی یک آدم عاقل با یک شخص احمق به محکمه می رود، مرد احمق خشمگین می شود و او را مسخره می کند و کار بجائی نمی رسد.
- ۱۰ اشخاص خون آشام از افراد راستکار متنفرند و قصد جانشان را دارند.
- ۱۱ آدم احمق بزودی خشم خود را ظاهر می سازد، اما شخص عاقل از خشم خود جلوگیری می کند.
- ۱۲ اگر حاکم به سخنان دروغ گوش بدهد، تمام خادمانش دروغگو می شوند.
- ۱۳ فقیر و ثروتمند در یک چیز مثل هم هستند: خداوند به هر دوی آن ها چشم بینا داده است.
- ۱۴ پادشاهی که نسبت به مردم مسکین با انصاف باشد، سلطنتش همیشه پایدار می ماند.
- ۱۵ برای تربیهٔ کودکان چوب و تأدیب لازم است، اگر او را آزادگذاری و سرزنش نکنی، باعث شرمندگی مادر خود می شود.
- ۱۶ وقتی اشخاص بدکار به قدرت می رسند، فساد زیاد می شود. اما مردم
- راستکار سقوط آن ها را بیچشم خواهند دید.
- ۱۷ فرزندان را تأدیب کن تا باعث خوشی و آرامش تو گردد.
- ۱۸ مردمی که راهنمای شان خدا نباشد، سرکش می شوند، خوشا بحال قومی که از احکام خدا پیروی می کنند.
- ۱۹ خادمان تنها با نصیحت اصلاح نمی شوند، زیرا آن ها هرچند سخنان ترا بفهمند، اما به آن ها توجه نمی کنند.
- ۲۰ شخصی که بدون فکر کردن و با عجله حرف می زند، از یک احمق هم بدتر است.
- ۲۱ خادمی که آقايش او را از کودکی بنام پرورده باشد، سرانجام تمام دارائی آقای خود را غصب می کند.
- ۲۲ شخص تندخو نزاع برپا می کند و آدم بدخلق فتنه انگیز است.
- ۲۳ تکبر، انسان را به زمین می زند، اما فروتنی باعث سرفرازی می شود.
- ۲۴ کسی که با دزد همدست می شود، به جان خود دشمنی می کند، اگر در محکمه حقیقت را بگویند، مجازات خواهد شد و اگر حقیقت را نگویند، خدا او را لعنت می کند.
- ۲۵ کسی که از انسان می ترسد در دام می افتد، اما هرکه بر خدا توکل می کند، در امان می ماند.
- ۲۶ بسیاری از مردم از حاکم انتظار لطف را دارند، اما داوری فقط به دست خداوند است.
- ۲۷ اشخاص راستکار از بدکاران نفرت دارند و بدکاران از مردم راستکار

که از چشمان شان کبر و غرور می بارد.
 ۱۴ گروهی هستند که دندانهای خود را
 تیز می کنند تا بجان مردم فقیر و محتاج
 افتاده آن ها را بلعند.

۱۵ سه چیز است که مانند «جُوک» بده
 بده می گوید ولی سیر نمی شود، بلکه
 چهار چیز که نمی گوید کافی است:
 ۱۶ دنیای مردگان، رَجَم نازا، زمین خشک و
 بی آب و آتش شعله ور.

۱۷ کسی که پدر خود را مسخره و مادر
 خود را تحقیر کند، زاعها چشمانش را از
 کاسه بیرون می کنند و لاشخورها بدنش
 را می خورند.

۱۸ سه چیز است که برای من بسیار
 عجیب است، بلکه چهار چیز که من
 آن ها را نمی فهمم: ۱۹ پرواز عقاب در
 آسمان، خزیدن مار بر صخره، عبور
 کشتی از بحر، بوجود آمدن عشق بین زن
 و مرد.

۲۰ زن بدکار زنا می کند و با بی شرمی
 می گوید: «گناهی نکرده ام.»

۲۱ به سبب سه چیز زمین تکان می خورد
 و چهار چیز است که تاب تحمل آن ها را
 ندارد: ۲۲ غلامی که به سلطنت می رسد،
 احمقی که سیر و توانگر شود، ۲۳ زن
 بداخلاقی که شوهر کرده باشد و کنیزی که
 جای خانم خانه را می گیرد.

۲۴ در زمین چهار چیز جسماً کوچک
 هستند، اما شعور بسیار دارند: ۲۵ مورچه
 ها با وجودیکه ضعیف هستند، اما در
 تابستان برای زمستان خوراک ذخیره
 می کنند؛ ۲۶ موشهای صحرائی با آنکه
 ناتوانند، اما در بین صخره ها برای خود

سخنان آگور

۳۰ سخنان و پیغام آگور، پسر
 یاقه. وحی آن مرد به ایتئیل
 یعنی به ایتئیل و اوکال.

۱ من از هر آدم نادانتر هستم و شعور
 یک انسان را ندارم. ۲ من هرگز حکمت
 را نیاموخته ام و درباره خدا چیزی
 نمی دانم. ۳ آن کیست که به آسمان صعود
 کرد و بر زمین فرود آمد؟ آن کیست که
 باد را در مشت خود جمع کرد و آبها را
 در جامه خود پیچید؟ آن کیست که حدود
 زمین را تعیین کرد؟ نام او چیست و
 پسرش چه نام دارد؟ اگر می دانی بگو.

۴ خدا به وعده خود وفا می کند. او
 مانند سپر از کسانی که بر او توکل دارند،
 حمایت می نماید. ۵ به کلام او چیزی
 میفزاید، مبادا ترا تنبیه کند و دروغگو
 شوی.

۶ ای خدا، پیش از اینکه بمیرم، دو چیز
 از تو می خواهم: ۷ زبان مرا از دروغ گفتن
 بازدار و مرا نه فقیر ساز و نه ثروتمند،
 بلکه خوراک مرا مطابق احتیاجم به
 من بده. ۸ زیرا اگر ثروتمند شوم ممکن
 است ترا انکار کنم و بگویم: «خداوند
 کیست؟» و اگر نادار شوم، شاید دزدی
 کنم و نام ترا بیحرمت سازم.

۹ هیچ وقت از کسی پیش آمرش بدگوئی
 نکن، مبادا ترا لعنت کند و مجرم شوی.

۱۰ کسانی هستند که پدر و مادر خود
 را نفرین می کنند. ۱۱ اشخاصی هستند که
 خود را پاک می دانند، در حالیکه آلوده
 به گناه می باشند. ۱۲ بسا کسانی هستند

فراموش کنند و مشقت خویش را دیگر بیاد نیاورند.

^۸ دهان بگشا و از حق کسانی که بی زبان و بیچاره هستند، دفاع کن. ^۹ دهان خود را باز کن و با عدالت داوری کن و به کمک مردم فقیر و مسکین بشتاب.

خصوصیات یک همسر خوب

^{۱۰} یک زن صالحه و لایق را چه کسی می تواند پیدا کند؟ ارزش او از جواهرات هم زیادتر است. ^{۱۱} او مورد اعتماد شوهر خود می باشد و نمی گذارد که شوهرش به چیزی محتاج شود. ^{۱۲} در سراسر عمر به شوهر خود خوبی می کند نه بدی. ^{۱۳} ایشم و کتان را می گیرد و با دستهای خود آن ها را می ریسد. ^{۱۴} او برای تهیه خوراک مانند کشتیهای تاجران به راههای دور می رود. ^{۱۵} پیش از آنکه هوا روشن شود از خواب بر می خیزد و برای خانواده خود خوراک آماده می کند و هدایات لازم را به کنیزان خود می دهد. ^{۱۶} مزرعه ای را انتخاب می کند و در باره آن فکر کرده، آن را می خرد و با دسترنج خود تاکستانی آباد می کند. ^{۱۷} او نیرومند و پُرکار است. ^{۱۸} ارزش چیزهایی را که درست می کند، می داند و شبها تا ناوقت کار می کند. ^{۱۹} با دستهای خود نخ می ریسد و پارچه می بافد. ^{۲۰} از روی سخاوت به مردم فقیر کمک می کند. ^{۲۱} از برف و سرما نمی ترسد، زیرا برای اهل خانه خود لباس گرم دوخته است. ^{۲۲} برای خود نیز لباسهای زیبا از پارچه های کتان ارغوانی می دوزد. ^{۲۳} شوهرش از

لانه می سازند؛ ^{۲۷} ملخها هر چند رهبری ندارند، ولی در دسته های منظم حرکت می کنند؛ ^{۲۸} و چلپاسه ها که می توان آن ها را در دست گرفت، اما در قصرهای پادشاهان هم راه دارند.

^{۲۹} سه چیز است که خوش خرام است، بلکه چهار چیز است که خوش قدم می باشد: ^{۳۰} شیر که پادشاه حیوانات است و از هیچ چیزی نمی ترسد، ^{۳۱} طاووس، بز نر، و پادشاهی که سپاهیاننش همراه او هستند.

^{۳۲} اگر از روی حماقت مغرور شده و نقشه های پلید کشیده ای، از این کارهای دست بکش. ^{۳۳} از جک زدن شیر مسکه به دست می آید، از ضربه زدن به بینی خون جاری می شود و از برانگیختن خشم نزاع برپا می گردد.

نصیحت به یک پادشاه

اینها سخنانی است که مادر **۳۱** لموئیل پادشاه به او تعلیم داد: ^۱ ای پسر من، ای پسری که ترا با نذر و دعا دنیا آورده ام. ^۲ نیروی جوانی ات را صرف زنان مکن، زیرا آن ها باعث نابودی پادشاهان شده اند. ^۳ ای لموئیل، به پادشاهان نمی زبید که شراب بنوشند و نه شهزادگان را که خواهان مسکرات باشند. ^۴ مبادا بنوشند و قوانین را فراموش کنند و نتوانند به داد مظلومان برسند. ^۵ مسکرات را به کسانی بده که در انتظار مرگ هستند و شراب را به کام کسانی بریز که در بدبختی و تلخکامی بسر می برند، ^۶ تا بنوشند و بیچارگی خود را

مردان با رسوخ و محترم شهر است. ^{۲۴} او و لباس و کمر بند تهیه می کند و به تاجران می فروشد. ^{۲۵} او زنی است قوی و باوقار و از آینده بیم ندارد. ^{۲۶} دهان خود را با حکمت باز می کند و تعلیم محبت آمیز بر زبان وی است. ^{۲۷} او تنبلی نمی کند و احتیاجات خانواده خود را فراهم می نماید. ^{۲۸} فرزندانش از او خوش و راضی هستند و شوهرش او را می ستاید و می گوید: ^{۲۹} «تو بر همه زنان خوب و صالح برتری داری.»

^{۳۰} جمال و زیبایی، فریبنده و ناپایدار است، اما زنی که از خداوند می ترسد، قابل ستایش است. ^{۳۱} پاداش کارهایش را به او بدهید و همگی باید او را تمجید کنند.

